Onderwijsregio Brabant-Oost

Samen voor de klas van morgen

Handboek Werkplekbegeleiding

Internationals en Wereldburgers voor de klas

Voor werkplekbegeleiders in VO en MBO

Onderwijsregio Brabant-Oost | 12-10-2026

Doel van dit handboek

Dit handboek helpt jou als werkplekbegeleider (WPB) om internationale studenten goed te begeleiden op de leerwerkplek op school. Je leest wat het project “Internationals voor de klas” inhoudt, welke typen internationale studenten er zijn, en hoe de leerroute op school globaal verloopt. Je leest ook over de verschillende fases van oriëntatie, hoofdfase (stagelopen) en eindfase (certificering) binnen deze leerroute. Tot slot lees je hoe je meer specifieke feedback kunt geven aan internationals, wat de einddoelen zijn, welke rollen betrokken zijn, en hoe dit aansluit bij de meer reguliere routes voor werkplekleren. De paragraaf over feedback op taal is bewust geschreven op B2 Nederlands taalniveau. Zo krijg je als werkplekbegeleider een gevoel voor het gewenste eindniveau.

Internationaal talent voor toekomstgericht onderwijs

Internationals voor de klas is een samenwerking tussen ASML, Expat Spouses Initiative (ESI), ESoE (TU/e), Fontys Educatie, Wereldburgers, Onderwijsregio Brabant Oost, Trion Opleidingsschool, AOS Zuidoost Brabant, en Brainport Development en er is intensief overleg met Wereldburgers voor de klas. Binnen dit project werken verschillende partners in de onderwijsregio samen aan het mogelijk maken van leerroutes voor internationals om een baan te vinden in het Nederlandse onderwijs. Afstemming wordt gezocht met wereldburgers voor de klas daar waar mogelijk, omdat zij een andere doelgroep vertegenwoordigen.

“Internationals voor de klas” geeft het onderwijs nieuwe perspectieven door internationale professionals te ondersteunen die zich omscholen tot met name STEM-docent. Het programma bouwt voort op de sterke basis van het Nederlandse onderwijs en brengt extra expertise en waardevolle praktijkervaring uit het bedrijfsleven de klas in.

Internationals voor de klas biedt hoogopgeleide internationals de mogelijkheid om hun kennis en ervaring in te zetten in het Nederlandse onderwijs. Door het leren van de taal en het behalen van een diploma worden zij bevoegd om les te geven, terwijl internationaal talent en lokaal onderwijs elkaar versterken en scholen worden verrijkt met nieuwe expertise en collega’s.

1. “Internationals voor de klas” wordt mede mogelijk gemaakt door ASML, zodat de infrastructuur opgezet kan worden, zodat dit duurzaam kan worden verankerd in de regio. De kern binnen dit project is het brugprogramma van de Eindhoven School of Education. Een programma dat speciaal is ontworpen voor internationaal opgeleide STEM-professionals die overwegen om les te geven in Nederland, maar niet bekend zijn met het Nederlandse onderwijssysteem, de taalvereisten of de certificeringstrajecten. Binnen deze leerroute kunnen Bèta-docenten een eerste- of tweedegraads bevoegdheid halen. Het programma bestaat uit drie etappes: 1) Activate Track, 2) Upskill track, en 3) Certify track. Zie hier voor meer informatie.

2. Naast Internationals voor de klas bestaat het bestaat het project van Wereldburgers voor de klas, waarin statushouders, (reeds onderwijsbevoegde) nieuwkomers en zij-

instromers worden opgeleid tot bekwame leraren in diverse vakken (breder dan STEM). Zo versterken we de diversiteit in de klas en de participatie in de samenleving. Zie hier voor meer informatie.

3. In de opleidingsscholen komen al deze typen internationale studenten en zij-instromers samen. Er wordt zoveel mogelijk de bestaande structuur gebruikt voor het opleiden en begeleiden. De plaatsing en matching verloopt via de huidige structuur van de opleidingsscholen. En de programma's bestaan uit grofweg drie fases: 1) oriënteren, 2) stage lopen 3) afstudeerfase of zij-instroomfase. De begeleiding in de school gebeurt in de driehoek van SO, IO en WPB. Om die begeleiding te ondersteunen is er een verdiepende WPB-training, die zich richt op NT2 en het geven van taalfeedback en op cultureel responsieve begeleiding.
   Kijk ook alvast eens op de pagina voor Internationals op het onderwijsloket van de onderwijsregio Brabant-Oost.

Veel leerplezier met deze groep studenten!

Namens het projectteam samen opleiden van internationals voor de klas,
Annemieke Vennix (Eindhoven School of Education, TUe)
Ruurd Taconis (Eindhoven School of Education, TUe
Lisanne Rintjema (Fontys Educatie)
Saskia Heunks (Trion Opleidingsschool, onderwijsregio Brabant-Oost))
Wouter Verhaak (AOS-ZO, AOS-NO, Onderwijsregio Brabant-Oost)

"Internationals voor de klas" versterkt het onderwijsveld door internationale professionals op te leiden tot STEM-docenten. Het programma brengt nieuwe perspectieven en kennis de klas in en stimuleert samenwerking tussen onderwijs, bedrijfsleven en de regio om samen te bouwen aan toekomstgericht onderwijs.

Inhoud

Handboek Werkplekbegeleiding Internationals voor de klas 1
1. Wat houdt het project Internationals voor de klas in? 6
2. Internationale student-leraren 9
2.1 Begin bij wat de student al meebrengt 9
2.2. Maak de Nederlandse schoolcontext leerbaar 9
2.3. Ontwikkel taal in echte beroepssituaties 10
2.4. Geef vroeg betekenisvolle verantwoordelijkheid 10
2.5. Bouw aan professionele verbondenheid 11
2.6. Benut diversiteit als onderwijskwaliteit 11
2.7. Begeleid klassenmanagement concreet en cultuurbewust 11
2.8. Zorg voor veiligheid en haalbare ontwikkeling 11
2.9 Praktische begeleidingscyclus 12
2.10 Naar een gezamenlijke aanpak voor de komende vijf jaar 12
2.11 Tot slot 13
3. Welke type internationale studenten zijn er? 14
4. De leerroute op school (VO & MBO) 17
Upskill fase - Periode 1 – Kennismaken en observeren 19
Upskill fase - Periode 2 – Ondersteunen en assisteren 19
Upskill fase - Periode 3 – Eerste leservaringen 19
Upskill fase - Periode 4 – Steeds zelfstandiger 19
Certify fase – professionaliseren en certificeren 20
5. Feedback geven aan een international 21
6. Einddoelen van de stage 22
7. Rollen en samenwerking 23
Werkplekbegeleider (WPB) – 1e lijn 23
Schoolopleider (SO) – 2e lijn 23
Coach/IO vanuit opleidingstraject – 3e lijn 23
8. Leerroute in beeld 24
8.1 Vooraf 25
8.2 Startgesprek (week 1–2) 25
8.3 Upskill – De landingsfase 25
8.4 Middengesprek / tussenevaluatie (halverwege Upskill) 25

Gespreksstructuur: 26
8.5 Portfolio en bewijsmateriaal (doorlopend) 26
8.6 Eindgesprek (Upskill) 26
8.7 Als de begeleiding niet goed loopt 26
Bijlage A. Startchecklist (week 1–2) 27
Bijlage B. Begeleidingsritme per les (10–10–15) 27
Bijlage C. Eenvoudige observatie- en feedbackthema's (rubric) 28
Bijlage D: Document voor werkplekbegeleiders – Wereldburgers 29
Bijlage E: Het begeleiden van de taalontwikkeling 43
Bijlage F: Interculturele communicatie 47
Bijlage G: Uitgebreide observatie- en feedbackthema's (rubric) 51
Beknopte checklist voor de werkplekbegeleider 58
Zeven kernprincipes 59
Bronnen 60

1. Wat houdt het project Internationals voor de klas in?

In 2025 zijn we binnen de Onderwijsregio Brabant-Oost gestart met een nieuw project: Internationals voor de klas! Een belangrijk initiatief om de doelgroep van internationale onderwijspotentials aan te boren in onze regio, die of al een DUO-gecertificeerde bevoegdheid hebben, of de ambitie om een Nederlandse bevoegdheid te halen. Dit project is een initiatief van meerdere partners: het brugprogramma voor Internationals van de Eindhoven School of Education, Trion Opleidingsschool, AOS-ZO en alle opleidingsscholen van Onderwijsregio Brabant-Oost, , Expat Spouses Initiative, en Brainport Development. Dit project wordt mede mogelijk gemaakt door ASML.

Internationals voor de klas is een initiatief om internationale onderwijsprofessionals of onderwijspotentials te begeleiden richting werk in het Nederlandse onderwijs. De student loopt meestal 2–3 dagen per week stage op school en volgt daarnaast een opleidingstraject met onder andere taalontwikkeling (NT2), workshops en coaching.
Dit is vergelijkbaar met wereldburgers, echter deze deelnemers hebben al een door DUO erkende bevoegdheid (breder dan STEM), maar zijn niet bekend met het Nederlandse systeem en zijn nog niet taalvaardig genoeg.
In de kern hebben deze mensen een vergelijkbare begeleiding nodig.

Kern

- De stage is een leerwerkplek: de student leert de Nederlandse schoolcultuur, routines en het onderwijssysteem kennen.
- De stage bouwt stap voor stap op: van observeren en ondersteunen naar (gedeeltelijk) zelfstandig lesgeven.
- Begeleiding gebeurt vanuit de begeleidingsdriehoek van: werkplekbegeleider (1e lijn), schoolopleider (2e lijn) en coach/IO vanuit het opleidingstraject (3e lijn).
- Het doel is duurzame instroom en behoud, een diverser en internationaler schoolteam en een potentiële oplossing voor lerarentekorten.

De WPB van een International

- heeft een basiscursus werkplekbegeleiding succesvol afgerond,
- heeft affiniteit met de doelgroep van internationale stagiaires,
- vindt het leuk om een verdiepende WPB-cursus te volgen
- waardeert de meertaligheid van deze stagiaires en ziet kansen om deze te benutten ten behoeve van het leren van de leerlingen,
- vindt het leuk, en neemt de tijd, om rustig in het Nederlands gesprekken te voeren,
- faciliteert de mogelijkheid om in het Nederlands gesprekken te voeren,
- biedt op maat begeleidingsvormen in de eigen lessen aan; van observeren, ondersteuning bieden aan kleine groepjes leerlingen, samen lessen voorbereiden, tot samen lessen geven (co-teaching) en volledige lessen geven onder begeleiding.
- faciliteert op maat begeleiding aan passend bij de fase van ontwikkeling van de student (scaffolding)

Leerdoelen in de verdiepende training voor het begeleiden van internationals

- Je herkent als WPB de rol die taal speelt in het onderwijs.
- Je kunt voorbeelden geven van taalhandelingen in de klas.
- Je hebt handvatten om gefocuste en relevante feedback op taalgebruik te geven.
- Je weet hoe je in je communicatie rekening kunt houden met de taalbeheersing van je stagiaire.
- Je kan voorbeelden geven van de invloed van jouw culturen op jouw opvattingen over onderwijs en communicatiestijl.
- Je kan (aan de hand van de drie besproken dimensies) in toekomstige situaties sneller de mogelijke aanwezigheid van interculturele ruis herkennen.
- Je kan relevante onderdelen van het culturele script in de school expliciteren, zodat je de stagiaire kan helpen bij de enculturatie.
- Je benut je basisvaardigheden in het voeren van reflectiegesprekken en verdiept deze. (Korthagen en ui-model).

Wat biedt de opleidingsschool?

- De school biedt een veilige leeromgeving waar de international zich welkom voelt en ruimte krijgt om te leren en ontwikkelen.
- De school stelt zich lerend op ten aanzien van deze nieuwe doelgroep studenten in de school.
- De school biedt de internationale student een leerwerkplek bij een gespecialiseerde werkplekbegeleider.
- De schoolopleider verzorgt de tweedelijns begeleiding en faciliteert het leren in een leergroep met andere studenten.
- De IO of coach vanuit het Brugprogramma of Wereldburgers verzorgt de derdelijns begeleiding.
- De stagiaire krijgt een (derdejaars) stagevergoeding volgens CAO-afspraken.
- De internationals volgen het brugprogramma (opleidingsprogramma) op dinsdag op de ESoE en het taalprogramma op dinsdag en woensdag.

Waarom dit programma bestaat

Het tekort aan STEM-docenten groeit

- Tekorten in wiskunde, natuurkunde, scheikunde en informatica nemen toe
- Scholen hebben moeite om bevoegde STEM-docenten te vinden
- De Brainportregio is afhankelijk van sterk STEM-onderwijs

Tegelijkertijd...

- Wonen er veel hoogopgeleide internationals met een STEM-achtergrond in de regio
- Hebben velen ervaring met lesgeven of interesse in onderwijs
- Wordt dit talent vaak onvoldoende benut door barrières zoals taal en diplomawaardering

Het programma verbindt deze twee uitdagingen tot één kans.

BRAINPORT EINDHOVEN

2. Internationale student-leraren

Een kans voor toekomstbestendig en inclusief onderwijs

Nederlandse scholen staan voor de opgave om ook de komende jaren voldoende goede leraren aan zich te binden. Internationale student-leraren kunnen hierin een betekenisvolle rol spelen. Velen brengen soms al een lerarenopleiding en leservaring, maar vooral ook vakkennis, meertaligheid en kennis van andere onderwijscontexten mee. Wanneer scholen deze kwaliteiten herkennen en gericht verder ontwikkelen, ontstaat een kans om de instroom in het beroep te verbreden en het onderwijs inclusiever te maken (Groen, A. (2025)
De werkplek is daarbij doorslaggevend. Een internationale student leert er niet alleen hoe het Nederlandse onderwijs werkt, maar ontdekt er ook (opnieuw) hoe die als leraar van waarde kan zijn. Een begeleidingscultuur die expertise zichtbaar maakt, professionele taal oefent en vanaf het begin echte verantwoordelijkheid biedt, vergroot de kans dat talent behouden blijft. Zo kan de opleidingsschool bijdragen aan een sterkere en meer diverse beroepsgroep voor de komende vijf jaar en daarna.

2.1 Begin bij wat de student al meebrengt

Een internationale student-leraar is vaak nieuw in de Nederlandse context, maar niet nieuw in het onderwijs. De mate van ervaring kan echter variëren, van verkennend naar meerdere jaren ervaring. Start daarom niet bij tekorten, maar bij het professionele kapitaal dat al aanwezig is. Bespreek eerdere opleidingen, ervaringen, onderwezen vakken en leeftijdsgroepen, verantwoordelijkheid voor mentoraat of toetsing en pedagogische kwaliteiten. Dit geeft de student erkenning en helpt de school om aanwezige expertise snel betekenisvol in te zetten.
De centrale begeleidingsvraag wordt dan: hoe kan deze professional bestaande kennis opnieuw inzetten in een andere taal, schoolcultuur en onderwijscontext? Dat perspectief versterkt het zelfvertrouwen en maakt maatwerk mogelijk. Het voorkomt bovendien dat waardevolle ervaring onzichtbaar blijft achter een accent, onbekendheid met systemen of andere routines.

Een kans voor het lerarentekort

Goede begeleiding kan de route naar duurzaam leraarschap verkorten en versterken. Door vanaf het begin te onderzoeken welke competenties al ontwikkeld zijn en welke contextspecifieke kennis nog nodig is, kan de opleiding gericht prioriteren. De student ervaart perspectief, terwijl de school zicht krijgt op potentieel talent. Een consequente aanpak kan zo bijdragen aan een bredere instroom, betere professionele aansluiting en meer behoud van leraren met internationale ervaring.

2.2. Maak de Nederlandse schoolcontext leerbaar

Veel verwachtingen in scholen zijn impliciet. Denk aan directe communicatie, relatief weinig hiërarchie, informele omgang met leerlingen, initiatief nemen, overleg en humor. Maak deze schoolcodes expliciet zonder ze te presenteren als de enige juiste manier van onderwijs

geven. Leg uit wat wordt verwacht, waarom de school daarvoor kiest, wanneer de afspraak geldt en hoeveel ruimte er is voor een eigen stijl.
Dat maakt de werkplek voorspelbaar en veilig om te oefenen. Tegelijk ontstaat een professionele dialoog: welke aanpak werkte in de eerdere context van de student, wat kunnen collega's daarvan leren en welke nieuwe combinatie past bij deze school? Zo wordt verschil een bron van leren in plaats van een probleem dat moet worden weggewerkt.

2.3. Ontwikkel taal in echte beroepssituaties

Professionele taal ontwikkelt zich het krachtigst in de praktijk. Oefen daarom concrete situaties: een les openen, instructies kort formuleren, grenzen stellen, feedback geven, deelnemen aan een overleg en een oudergesprek voeren. Bied bruikbare zinnen en bespreek het effect ervan. Maak daarbij onderscheid tussen noodzakelijke correctie, professionele verfijning en persoonlijke voorkeur.
Niet iedere afwijking hoeft te worden gecorrigeerd. Een accent is geen tekortkoming en begrijpelijke communicatie is vaak belangrijker dan foutloos spreken. Door taalfeedback te koppelen aan professioneel handelen groeit niet alleen de taalvaardigheid, maar ook het gezag in de klas, de deelname aan het team en het vertrouwen om verantwoordelijkheid te nemen.

2.4. Geef vroeg betekenisvolle verantwoordelijkheid

Langdurig observeren houdt talent aan de zijlijn. Bouw participatie daarom bewust op: eerst gericht observeren, vervolgens een afgebakende taak uitvoeren, samen lesgeven en daarna zelfstandig lesgeven met nabespreking. Betrek de student vervolgens bij lesontwerp, evaluatie, leerlingbesprekingen, projecten en teamactiviteiten, passend bij de opleidingsfase.

Stap	Kansrijke invulling
1. Gericht kijken	Observeer met één concrete vraag, bijvoorbeeld taal voor klassenmanagement.
2. Kleine taak	Laat de student een lesopening, uitleg of nabespreking verzorgen.
3. Samen lesgeven	Verdeel rollen vooraf en geef ruimte om zelf te handelen en te herstellen.
4. Zelfstandig handelen	Spreek observatiedoelen en momenten van ingrijpen vooraf af.
5. Medeverantwoordelijkheid	Betrek de student bij bredere taken en professionele besluitvorming.

Echte verantwoordelijkheid laat de student ervaren: ik hoor hier en ik draag bij. Dat gevoel van professionele legitimiteit is belangrijk voor ontwikkeling én behoud. Maak rollen, toegang tot systemen, deelname aan overleg en evaluatiemomenten daarom vanaf de start duidelijk. Inclusie mag niet afhankelijk zijn van één enthousiaste begeleider, maar vraagt om gedeelde afspraken in het team.

2.5. Bouw aan professionele verbondenheid

Erbij horen ontstaat door dagelijkse interactie en zichtbaar vertrouwen. Begroet de internationale student, nodig die actief uit voor lunch en overleg, bereid samen een les voor en vraag om vakinhoudelijk of pedagogisch advies. Kleine handelingen laten zien dat de student niet alleen aanwezig is, maar als collega in ontwikkeling wordt gezien.
Ook leerlingen spelen hierin een rol. Bereid klassen voor op samenwerking met leraren met verschillende talen en onderwijsachtergronden. Maak duidelijk dat respect voor talige en culturele diversiteit onderdeel is van de schoolcultuur. Dit ondersteunt het gezag van de student en biedt leerlingen tegelijk een concreet voorbeeld van een inclusieve samenleving.

2.6. Benut diversiteit als onderwijskwaliteit

Internationals voor de klas kunnen nieuwe voorbeelden, talen, perspectieven en pedagogische werkwijzen inbrengen. Dat kan teams helpen om vanzelfsprekendheden te onderzoeken en beter aan te sluiten bij een diverse leerlingpopulatie. De student is daarbij niet uitsluitend een cultureel rolmodel of vertaler, maar een professional met brede vakinhoudelijke en pedagogische mogelijkheden.
Wederkerige begeleiding maakt deze opbrengst zichtbaar. Vraag regelmatig: wat valt je op aan onze aanpak, wat werkte goed in jouw eerdere school en welke kwaliteit kunnen we hier benutten? Wanneer de school ook bereid is te leren, ontstaat innovatie op kleine schaal. Juist zulke dagelijkse verbeteringen kunnen op termijn bijdragen aan een inclusiever klimaat voor leerlingen, studenten en medewerkers.

2.7. Begeleid klassenmanagement concreet en cultuurbewust

Gezag krijgt in iedere onderwijscontext anders vorm. Bespreek daarom welke verwachtingen de student van leerlingen heeft, hoe gedrag wordt geïnterpreteerd en hoe binnen de school grenzen worden gesteld. Vermijd algemene feedback als “je moet steviger zijn”. Benoem observeerbaar gedrag en formuleer een kleine vervolgstap, bijvoorbeeld eerst stilvallen, leerlingen bij naam aanspreken en daarna één korte instructie geven.
Laat ruimte voor een authentieke stijl. Goed klassenmanagement hoeft geen kopie te zijn van de werkplekbegeleider. De combinatie van relatie, duidelijke taal, voorspelbaarheid en vakmanschap kan op verschillende manieren worden vormgegeven. Die ruimte helpt de student om opnieuw een geloofwaardige professionele identiteit op te bouwen.

2.8. Zorg voor veiligheid en haalbare ontwikkeling

Leren in een nieuwe taal en cultuur kost veel energie. Heldere verwachtingen, voorbereidingstijd en een gedoseerde opbouw maken ontwikkeling haalbaar. Vraag welke onderdelen veel energie kosten en welke ondersteuning nodig is voor de volgende stap. De begeleider hoeft geen hulpverlener te zijn, maar kan wel signaleren, prioriteren en gericht doorverwijzen.
Een inclusieve school reageert bovendien actief op uitsluiting of discriminatie. Neem opmerkingen over accent, afkomst of kleding serieus, vraag wat de student nodig heeft en

volg de schoolprocedures. Een duidelijke norm vergroot de veiligheid van de student en versterkt tegelijk het leerklimaat voor iedereen.

2.9 Praktische begeleidingscyclus

Bij de start

Breng eerdere opleiding, eventuele leservaring, vakkennis en sterke kwaliteiten in kaart.
Bespreek Nederlandse schoolcodes, rollen, toegang tot systemen en deelname aan overleg.
Maak afspraken over taalfeedback, observatie, verantwoordelijkheden en evaluatie.
Vraag wat de student aan het team en het onderwijs wil bijdragen.
Wijs vaste aanspreekpersonen aan en leg wederzijdse verwachtingen vast.

Wekelijks gesprek

Succes: wanneer voelde je je deze week echt leraar?
Praktijk: welke interactie met leerlingen wil je verder onderzoeken?
Taal: welke beroepssituatie vraagt voorbereiding of nieuwe formuleringen?
Erkenning: welke eerdere kennis of ervaring kon je inzetten?
Verbondenheid: wanneer voelde je je betrokken bij het team?
Volgende stap: welke concrete verantwoordelijkheid neem je komende week?
Ondersteuning: wat heb je van mij of van het team nodig?

Na een les

Laat de student eerst zelf reflecteren.
Benoem één concreet sterk moment en het effect op leerlingen.
Kies samen één betekenisvol leerpunt.
Verbind dit waar relevant met taal, cultuur of schoolcontext.
Spreek een kleine vervolgstap en passende ondersteuning af.

2.10 Naar een gezamenlijke aanpak voor de komende vijf jaar

De begeleiding van internationals voor de klas is meer dan een individueel opleidingstraject. Het is een kans om als opleidingsschool gericht te bouwen aan voldoende, diverse en duurzaam inzetbare leraren. Wanneer begeleiding structureel wordt georganiseerd, kunnen succesvolle ervaringen worden herhaald en hoeft niet iedere begeleider opnieuw het wiel uit te vinden.

Vier bouwstenen voor schoolontwikkeling

1. Herken talent vroeg Gebruik een startgesprek waarin eerdere competenties en ambities centraal staan. Maak zichtbaar welke expertise direct inzetbaar is en welke contextkennis nog ontwikkeld wordt.

2. Organiseer inclusief opleiden Leg rollen, toegang, begeleiding en veiligheid vast in schoolbrede afspraken. Betrek collega's, leidinggevenden en leerlingen bij de verantwoordelijkheid voor een welkom leerklimaat.

3. Maak leren wederkerig Verzamel voorbeelden van wat studenten inbrengen in lessen en teams. Gebruik deze inzichten in professionalisering, curriculumontwikkeling en gesprekken over onderwijskwaliteit.

4. Investeer in behoud Volg niet alleen studievoortgang, maar ook professionele verbondenheid, ervaren erkenning en ontwikkelperspectief. Juist deze factoren bepalen of iemand zich een toekomst in het Nederlandse onderwijs kan voorstellen.

Zeven handelingsprincipes voor de begeleiding

1. Zie de student als professional met een geschiedenis.
2. Maak schoolcultuur en verwachtingen expliciet.
3. Verbind taalontwikkeling direct met het handelen in de praktijk.
4. Geef vroeg betekenisvolle participatiemogelijkheden.
5. Investeer bewust in professionele verbondenheid.
6. Maak begeleiding wederkerig en leer als school mee.
7. Neem verantwoordelijkheid voor veiligheid, erkenning en gelijke kansen.

2.11 Tot slot

Internationals hoeven niet uitsluitend te leren passen binnen het Nederlandse onderwijs. Opleidingsscholen kunnen ook ruimte maken voor hun kennis, ervaring en perspectieven. Wanneer internationale studenten worden gezien, gehoord, vertrouwd en professioneel ingezet, groeit hun kans om duurzaam leraar te worden. Tegelijk ontwikkelt de school een cultuur waarin verschil wordt benut, verwachtingen duidelijk zijn en iedereen kan bijdragen. Daarmee wordt goede werkplekbegeleiding een concrete investering in twee urgente ambities: het vergroten en behouden van het lerarenpotentieel in de komende vijf jaar en het versterken van een inclusief onderwijsklimaat voor alle leerlingen en professionals.

3. Welke type internationale studenten zijn er?

De international benut de stage om het Nederlandse onderwijs beter te leren kennen en om te werken aan het niveau van Nederlands.

Internationale studenten verschillen in ervaring, bevoegdheden en taalniveau. Het helpt om te kijken naar twee vragen: (1) hoeveel onderwijservaring heeft iemand? en (2) welke ondersteuning is nodig in taal en schoolcultuur?

Profiel A – Ervaren docent uit het buitenland (Wereldburgers)

Kenmerken:

- Heeft vaak al jaren lesgegeven en heeft stevige vakkennis
- De buitenlandse bevoegdheid is door DUO erkend
- Alle vakken mogelijk
- Moet wennen aan Nederlandse leerlingrollen, zelfstandigheid en communicatie met ouders/collega's
- Volgt het programma van Wereldburgers
- Werkt aan Nederlands, vaktaal en "schooltaal"

De focus in de begeleiding ligt op: schoolcultuur, klassenmanagement in Nederland, taal in de les, en didactische keuzes expliciet maken.

Profiel B – (Bijna) bevoegd of met erkenning (Wereldburgers / Internationals))

Kenmerken:

- Heeft een (buitenlandse) bevoegdheid of is dicht bij bevoegdheid
- Alle vakken mogelijk
- Wil aantonen dat hij/zij voldoet aan Nederlandse standaarden
- Heeft behoefte aan heldere criteria en bewijs van bekwaamheid
- Volgt het programma van Wereldburgers of het zij-instroomtraject (Certify phase) van de ESoE
- Werkt aan Nederlands, vaktaal en "schooltaal"

De focus in begeleiding ligt op: gericht oefenen, bewijs verzamelen en koppelen aan einddoelen en taal.

Profiel C – Instromer via Internationals voor de klas (Brugprogramma ESoE)

Kenmerken:

- Heeft affiniteit met het onderwijs en werkt toe naar een zij-instroomtraject of studentstatus
- Alleen Bèta-vakken (STEM), natuurkunde, wiskunde, scheikunde, informatica en Onderzoek en Ontwerpen
- Combineert stage (2–3 dagen) met opleiding in brugprogramma (ESoE), NT2 en coaching.

- Gaat in eigen tempo door de opbouw; veiligheid en structuur zijn belangrijk.
- Heeft vaak persoonlijke leerdoelen en wil snel begrijpen hoe het onderwijs hier werkt.
- Werkt toe naar een toelatingsassessment voor de zij-instroom (ook als zij als student verder gaan).
-

De focus in de begeleiding ligt op: haalbare doelen, rustige opbouw, veel oefenkansen, taal en korte feedbackmomenten.

Profiel D – Zij-instromer via brugprogramma ESoE
Kenmerken:
Start in een baan in een zij-instroomtraject via de ESoE, alleen Bèta-vakken (STEM)

- Zij-instroom aanstelling
- NT2 en coaching
- Zachte landing en vliegende start nodig in de school mbv coach, schoolopleider, HR, MT en WPB
- Heeft persoonlijke leerdoelen en volgt zij-instroomtraject

De focus in de begeleiding ligt op: haalbare doelen, rustige opbouw, evt. co-teaching in beginfase, focus op werkbegeleiding in het begin, samen lessen voorbereiden met WPB, taal, wekelijkse coaching met videofeedback en korte feedbackmomenten.

2.4 Taalniveau en meertaligheid

Taalontwikkeling is altijd een onderdeel van het traject. Onze ervaringen met de Wereldburgers laten zien dat het taalniveau bij bepaalde doelgroepen van cruciaal belang is voor succesvol functioneren in de onderwijspraktijk.
Met name het beheersen van de vaktaal speelt daarbij een belangrijke rol. Daarnaast zijn ook de kwaliteit van de communicatie met leerlingen, het kunnen begrijpen en aansluiten bij het taalgebruik van leerlingen en het vermogen om op verschillende manieren uitleg te geven van groot belang. Effectief lesgeven vraagt immers niet alleen om vakinhoudelijke kennis, maar ook om de vaardigheid om complexe inhoud op verschillende niveaus en met passende taal toegankelijk te maken voor leerlingen.

Onze ervaringen laten ook zien dat juist op deze onderdelen taalvaardigheid een bepalende factor kan zijn voor het opbouwen van een pedagogische relatie, het creëren van begrip bij leerlingen en het realiseren van leeropbrengsten. Een voldoende hoog taalniveau vormt daarmee niet alleen een voorwaarde voor communicatie, maar ook voor de kwaliteit van het onderwijs en de aansluiting bij de behoeften van leerlingen.

Meertaligheid kan juist ook een kracht zijn, bijvoorbeeld bij het uitleggen van vakbegrippen of het maken van verbinding met leerlingen. Maak samen afspraken: wanneer gebruiken we Nederlands, en wanneer mag een andere taal ondersteunen?

Voor wie is het programma?

Internationals voor de klas

Je komt in aanmerking als:

- Je een hbo- of universitaire opleiding hebt gevolgd in een STEM-vakgebied
- Je bereid bent om in (zuidoost) Brabant les te gaan geven
- Je een internationale achtergrond hebt
- Je het recht hebt om in Nederland te werken
- Je gemotiveerd bent om de Nederlandse taal te leren en les te gaan geven in het Nederlandse schoolsysteem

Je hebt NIET nodig:

- Een Nederlandse onderwijskwalificatie
- Eerdere onderwijservaring
- Vloeiend Nederlands aan het begin van het programma

BRAINPORT EINDHOVEN

4. De leerroute op school (VO & MBO)

De leerroute binnen Internationals voor de klas bestaat uit drie fases:

1. Activate fase: oriënteren op het beroep, o.a. door Experience Days op scholen
2. Upskill fase: stage lopen in de school
3. Certify fase: zij-instroom baan, student met baan of student met stage.

Hieronder de verschillende fasen in het proces:

FASE 1 Oriëntatie op het onderwijs

ACTIVATE TRACK

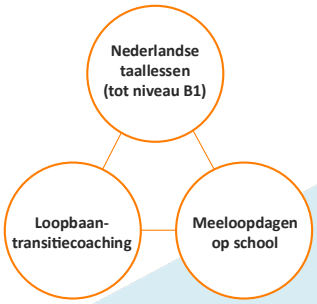
Doel
Ontdek of lesgeven in Nederland bij jou past.

Duur
3-6 maanden

Tijdsinvestering
2-3 dagen per week

Programmakosten
e95

Startmomenten
oktober en maart

Resultaten

- Een weloverwogen keuze maken: doorgaan in het onderwijs of een andere richting verkennen
- Duidelijk advies over jouw vervolgstappen
- Een stevige taalbasis voor verdere ontwikkeling

BRAINPORT EINDHOVEN

FASE 2 Leren door les te geven

UPSKILL TRACK

Doel
Leer en geef les op een echte school terwijl je jouw vaardigheden en taal verder ontwikkelt.

Duur
12-18 maanden

Tijdsinvestering
3-4 dagen per week

Programmakosten
e750

Startmomenten
september en februari

Resultaten

- Aantoonbare praktijkervaring in het Nederlandse onderwijssysteem
- Professionele taalvaardigheden
- Voorbereid op een formeel lerarenopleidingstraject

BRAINPORT EINDHOVEN

FASE 3 Word bevoegd docent

CERTIFICATION TRACK

Doel
Behaal je Nederlandse lesbevoegdheid.

Duur
12-24 maanden

Tijdsinvestering
Fulltime (werk + studie)

Programmakosten
Hangt af van je situatie (bijv. wettelijk collegegeld of gesubsidieerd). Financiële Impuls vanuit ORBO voor de school.

Startmomenten
september

Resultaten

- Erkende Nederlandse lesbevoegdheid
- Goede arbeidskansen in onderwijs

BRAINPORT EINDHOVEN

Upskill fase - Periode 1 – Kennismaken en observeren

Doel: de student leert de school, leerlingen/studenten, collega's en routines kennen, landen in de school, observeren, schoolcultuur begrijpen en eerste kleine taken doen.

Voorbeelden van activiteiten:

Kennismaken met team, vaksectie/opleidingsteam en leerlingen/studenten.

Observeren bij jou en bij andere docenten (ook buiten het eigen vak).

Schoolafspraken leren: gedrag, veiligheid, communicatie en systemen.

Focus van de WPB: warme landing, ongeschreven regels uitleggen, verwachtingen helder maken.

Upskill fase - Periode 2 – Ondersteunen en assisteren

Doel: de student doet actief mee en ondersteunt in de les/praktijk.

Voorbeelden van activiteiten:

Mee voorbereiden (instap, opdracht, materiaal, PowerPoint, praktijkinstructie).

Leerlingen/studenten helpen bij opdrachten; korte uitleg aan een klein groepje.

Eerste stappen in Nederlandse schoolsysteem.

Focus van de WPB: kleine taken, duidelijke taal, korte nabespreking met 1 focuspunt.

Upskill fase - Periode 3 – Eerste leservaringen

Doel: de student geeft kleine lesonderdelen of begeleidt een deel van het leerproces.

Voorbeelden van activiteiten:

Start van de les/praktijkmoment verzorgen (welkom, doel, planning).

Korte instructie geven met voorbeeld; oefening begeleiden.

Actief feedforward vragen en verwerken in een volgende les.

Focus van de WPB: vooraf oefenen (micro-teaching), taalsteun, en concrete afspraken voor de volgende keer.

Upskill fase - Periode 4 – Steeds zelfstandiger

Doel: de student bereidt (delen van) lessen zelfstandig voor en geeft (bijna) hele lessen. veel oefenen, lesvaardigheden opbouwen en stap voor stap meer verantwoordelijkheid nemen.

Voorbeelden van activiteiten:

- Zelfstandig lesgeven met nabespreking.
- Werken aan klassenmanagement: starten, overgangen, tempo, grenzen stellen.
- Professionele deelname: overleg/vergadering bijwonen, oudercontact observeren (waar passend).
- Voorbereiden op zij-instroom assessment, portfolio opbouw, (les opname)
- De student laat zien dat hij/zij de einddoelen haalt. Dit kan het einde van de stage zijn, of een doorstap naar de zij-instroom in beroep fase (meer zelfstandigheid, meer

Certify fase – professionaliseren en certificeren

Doel: de student laat zien dat hij/zij het niveau van de stage-einddoelen haalt en klaar is voor de volgende stap.

Voorbeelden van activiteiten:

- Lesgeven met differentiatie en duidelijke leerdoelen.
- Een korte lessenreeks of praktijklijn verzorgen.
- Loopbaangesprek: vervolgroute (eindfase stage of zij-instroom in beroep).
- De student laat zien dat hij/zij de einddoelen haalt. Dit kan het einde van de stage zijn, of een doorstap naar een ander traject of een baan.
  Focus van de WPB, SO: afronden met eindgesprek, verzamelen van bewijs, advies voor vervolgroute.

  ➔ **Scholen die een internationale zij-instromer aan nemen, die kunnen via het Onderwijsloket Brabant-Oost een extra financiële tegemoetkoming krijgen van €10.000,- om extra begeleiding vorm te geven.**

Binnen het Wereldburgerstraject is fase 2 in vijf periodes opgedeeld als leidraad: pas het tempo aan op de student en op jouw schoolcontext (zie bijlage 1 Wereldburgers). In VO en MBO zijn de activiteiten vergelijkbaar; het verschil zit vooral in de leeromgeving (klas vs. praktijk/werkplaats) en de beroepscontext.

5. Feedback geven aan een international

Feedback werkt het best als het veilig, concreet en voorspelbaar is. Bij internationale studenten spelen taal en cultuur mee. Daarom is het extra belangrijk om duidelijk te zijn en begrip te checken.

4.1 Basisregels

1. Start met wat goed ging (1–2 punten).
2. Kies één focuspunt per les (niet alles tegelijk).
3. Gebruik voorbeelden uit de les: “Toen je bij opdracht 2…”
4. Maak het oefenbaar: formuleer een volgende stap (feedforward).
5. Check begrip: laat de student in eigen woorden samenvatten.
6. Geef taalsteun: schrijf kernzinnen of kernwoorden op.

4.2 TOP – TIP – TOP

Gebruik dit model na een les of activiteit:

- TOP: Wat ging goed?
- TIP: Wat is één verbeterpunt?
- TOP: Wat is een haalbare volgende stap (feedforward)?

4.3 Observatie- en feedbackthema’s

Gebruik de thema’s in de rubric (zie bijlage C) als vaste feedbackpunten. Kies per periode 1-2 thema’s als leerfocus.

Thema	Ik werk toe naar..				
Vakinhoud	Tijdens mijn uitleg is het duidelijk dat ik boven de stof sta. Ik gebruik meestal de juiste vaktaal.				
Uitleg geven	Ik geef duidelijke uitleg, met betekenisvolle voorbeelden. Ik sluit met mijn instructie aan op het niveau van de leerlingen.				
Relatie met leerlingen	Ik ben helpend naar leerlingen toe. Ik draag zorg voor een veilig leerklimaat door leerlingen positief te benaderen. Ik maak (formeel en informeel) contact met leerlingen en ga de interactie aan. Ik toon persoonlijke interesse.				
Klassenmanagement	Ik spreek leerlingen aan op ongewenst gedrag als dat nodig is. Hierbij gebruik ik de juiste woorden en de juiste toon.				
Organisatie	Ik organiseer mijn werk. Ik werk aan mijn tijdmanagement. Ik gebruik materialen (zoals digitale leermiddelen, markers, etc.) regelmatig.				
Ontwerpen	Ik bereid de les voor. In mijn lesontwerp (en dus in mijn lesvoorbereidingen) benoem ik expliciet het lesdoel voor de leerlingen. De werkvormen die ik kies passen bij de lesdoelen.				
Feedback	Ik stel (kritische) vragen om beter te begrijpen waarom mijn stagebegeleider bepaalde keuzes maakt. Ik gebruik de feedback die ik gekregen heb om mijn lesgeven te verbeteren.				
Reflectie	Ik reflecteer op mijn eigen leerdoelen en handelen; wat ging al goed, wat kan ik verbeteren?				
Communicatie	Ik communiceer op tijd en duidelijk met mijn stagebegeleider.				

6. Einddoelen van de stage

Aan het einde van de stage kan de student de onderstaande onderdelen laten zien. Gebruik ze voor observatie en eindgesprek.

7. Rollen en samenwerking

In dit traject werken meerdere rollen samen. Heldere afspraken voorkomen misverstanden.

Werkplekbegeleider (WPB) – 1e lijn

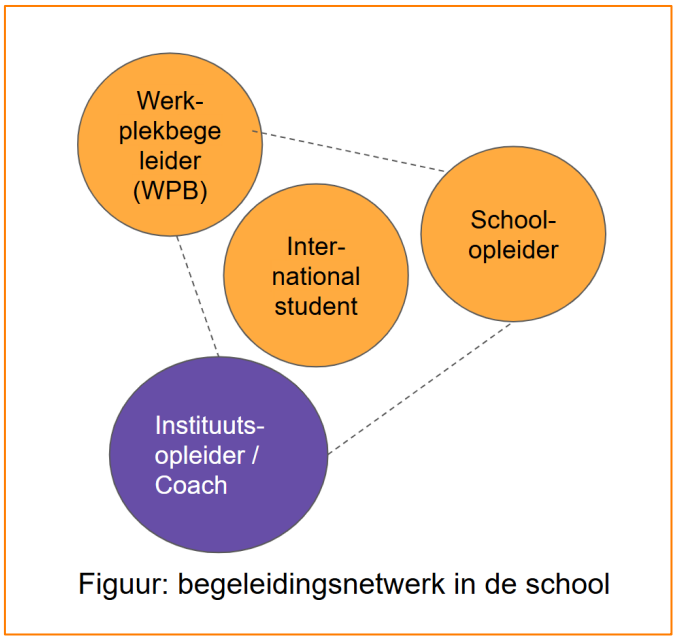
- Dagelijkse begeleiding op de werkvloer: voorbereiden, uitvoeren, nabespreken.
- Opbouw van taken bewaken: van observeren naar (co-)teaching en zelfstandig lesgeven.
- Feedback geven en ontwikkeling volgen op basis van de einddoelen.
- Veilige leeromgeving bieden en taal/cultuur bespreekbaar maken.
- Is betrokken bij startgesprek, middengesprek en eindgesprek.

Schoolopleider (SO) – 2e lijn

- Faciliteert leren op schoolniveau (bijv. leergroep) en ondersteunt WPB en student.
- Bewaakt de kwaliteit van begeleiding en stageafspraken.
- Schakelt waar nodig extra ondersteuning in.
- Is betrokken bij startgesprek, middengesprek en eindgesprek.

Coach/IO vanuit opleidingstraject – 3e lijn

- Stemt periodiek af met school over voortgang en ondersteuningsbehoefte.
- Is betrokken bij startgesprek, middengesprek en eindgesprek.

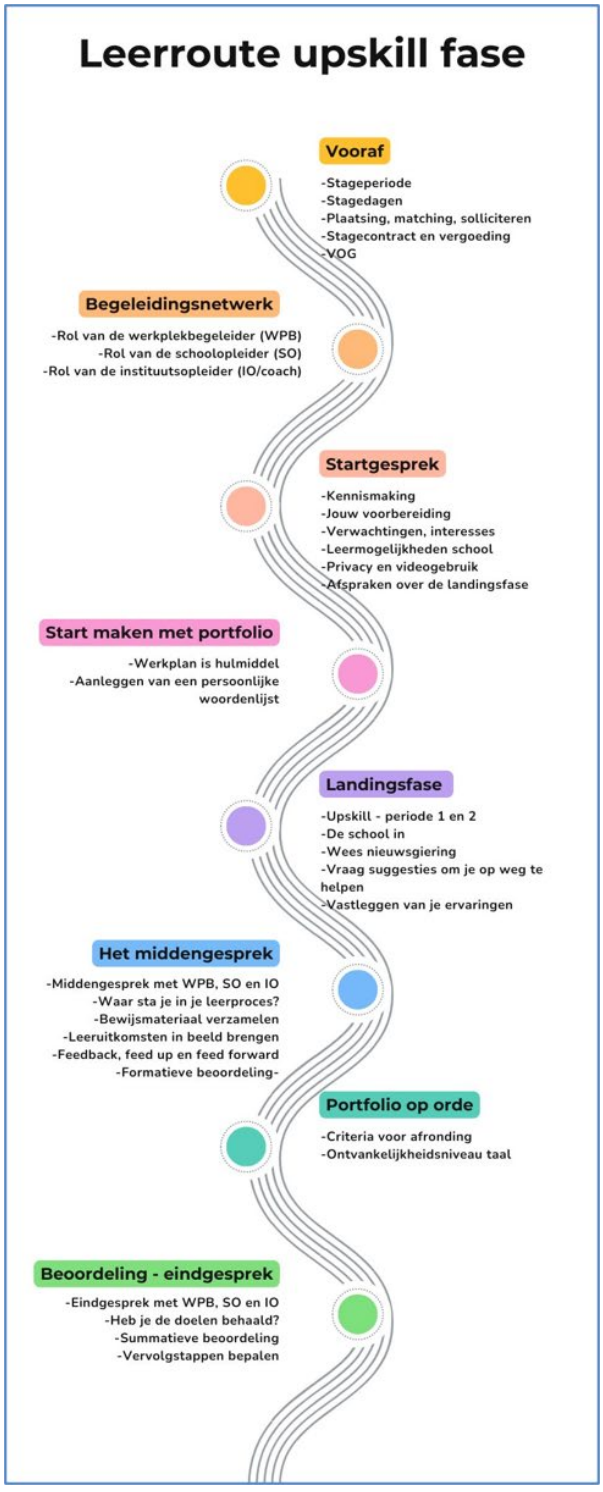
Figuur: begeleidingsnetwerk in de school

Integrale opleidingsteam (IOT) – school

- De school biedt een open cultuur.
- Er worden afspraken op maat gemaakt binnen het IOT over begeleiding, leergroepen, en stagevergoeding of aanstelling.

8. Leerroute in beeld

Dit hoofdstuk koppelt de begeleiding van internationals aan de universele leerroute van studenten in de opleidingsschool. Je vindt hier de vaste momenten (startgesprek, landingsfase, tussenevaluatie, portfolio en eindgesprek) en wat dit vraagt van jou als werkplekbegeleider (WPB) in VO en MBO.

8.1 Vooraf

Voorafgaand aan de start van de stage hebben de opleidingsscholen hun leerwerkplekken voor internationals in beeld gebracht en vervolgens worden de kandidaten gematcht binnen de Opleidingsscholen van de onderwijsregio Brabant-Oost.

8.2 Een sterke start: het belang van het startgesprek (week 1–2)

Het startgesprek is een driehoeksgesprek (internationale student–WPB–SO/IO waar mogelijk). Het doel is om leerwensen, leermogelijkheden en praktische afspraken helder te krijgen.

Checklist voor jou als WPB:

- Culturele en talige achtergrond en onderwijservaring van de student (wat neemt hij/zij mee?).
- Opbouw van de stage afspreken: observeren → ondersteunen → (co-)teaching → zelfstandig.
- Wees alert op zelfstandigheid van de international; er kunnen grote cultuurverschillen zijn in mate van zelfregie, zelfstandigheid, persoonlijk leiderschap vs voorstructureren.
- Belang van initiatief nemen en reflecteren (= typisch Nederlands)
- Afspraken over aanwezigheid, rooster, bereikbaarheid en afmelden.
- Afspraak over (taal-)feedback: wanneer, hoe, en welke focuspunten.
- Privacy/AVG: video, foto's, leerlinggegevens en toestemming.

8.3 Upskill – De landingsfase

In de landingsfase verkent de student de schoolcontext. Dit geeft rust en voorkomt dat je te snel "op prestaties" stuurt. De student hoeft in deze fase nog niet alles aan te tonen; wel is het belangrijk om observaties en vragen vast te leggen in het portfolio.

Praktische tips:

- Plan observaties bij meerdere docenten (ook andere vakken/afdelingen).
- Koppel de international aan een internationale peer: mogelijk is er een leergroep te maken.
- Laat de student meelopen met verschillende groepen/klassen en in verschillende situaties.
- Laat de student kennismaken met sleutelpersonen (zorg, BPV/stagecoördinator, teamleider, conciërge, ICT).
- Stimuleer korte notities: wat valt op, welke vragen ontstaan, wat wil ik leren?

8.4 Middengesprek / tussenevaluatie (halverwege Upskill)

Halverwege de stage is er een evaluatiemoment met de student, WPB, SO en IO. De student bereidt een zelfreflectie voor. Samen bepaal je: wat gaat al goed, wat heeft prioriteit,

en wat is het plan voor de tweede helft. Leg afspraken vast.

Gespreksstructuur:

1. Terugblik: welke activiteiten heb je gedaan en wat heb je geleerd?
2. Stand van zaken: welke doelen zijn al zichtbaar? (met voorbeelden)
3. Ontwikkelpunten: max. 2 prioriteiten.
4. Plan: welke activiteiten ga je doen om dit te oefenen en aan te tonen?
5. Bewijs: welke materialen/feedback verzamel je?
6. Afspraken: wie doet wat, wanneer checken we weer?
7. Hoe verloopt de taalontwikkeling (zie rubric bijlage C)

8.5 Portfolio en bewijsmateriaal (doorlopend)

De upskillfase van de Internationals voor de klas wordt afgesloten met een portfolio en een eindgesprek op basis van dat portfolio. Het portfolio dient als start van het zij-instroom traject. In het portfolio laat de student leerproces én leeropbrengst zien.

Minimale onderdelen (richtlijn):

- Voorwoord.
- Korte schets professionele ontwikkeling.
- Format middengesprek/tussenevaluatie (verplicht).
- Zelfverantwoording per doel/leeruitkomst met verwijzingen naar bewijzen.
- Literatuurlijst (indien gebruikt).
- Bijlagen met bewijslast.

8.6 Eindgesprek (Upskill)

In het eindgesprek (IO, WPB/SO, student) blik je terug op ontwikkeling en bespreek je het portfolio en observaties. Je geeft ook feedforward naar het vervolg: eindfase stage of zij-instroom in beroep.

8.7 Als de begeleiding niet goed loopt

Stappenplan (kort):

1. Bespreek het eerst samen (student–WPB) op basis van feitelijkheden.
2. Schakel SO en/of IO in voor een drie- of vierhoeksgesprek.
3. Leg afspraken schriftelijk vast.
4. Volg zo nodig de escalatieroute van jouw school/opleiding.

Bijlage A. Startchecklist (week 1–2)

- In hoeverre is de school er “klaar voor”?
- Rondleiding en praktische zaken (lokalen, personeelsruimte, kopiëren, sleutel/pas).
- Kennismaken met team, vaksectie/opleidingsteam en belangrijke rollen (zorg, BPV, ICT).
- Schoolafspraken: gedrag, veiligheid, te laat, telefoons, toetsregels.
- Observaties plannen: minimaal 2 lessen bij jou en 2 bij andere docenten.
- Eerste leerdoelen vastleggen: 2 haalbare doelen voor 4 weken.
- Afspraak over communicatie: wanneer overleg, via welk kanaal, responstijd.

Bijlage B. Begeleidingsritme per les (10–10–15)

Een praktisch ritme dat bijna altijd werkt:

- Voor de les (±10 min): doel van de les, rol van de student, en 1 focuspunt afspreken.
- Tijdens de les (±10 min gericht observeren): noteer voorbeelden bij het focuspunt.
- Na de les (±15 min): TOP–TIP–TOP, en één afspraak voor de volgende les.

Bijlage C. Eenvoudige observatie- en feedbackthema's (rubric)

Thema	**Ik werk toe naar..**	(Focus op 1-2 thema's per periode)
Vakinhoud	Tijdens mijn uitleg is het duidelijk dat ik boven de stof sta. Ik gebruik meestal de juiste vaktaal.	
Uitleg geven	Ik geef duidelijke uitleg, met betekenisvolle voorbeelden. Ik sluit met mijn instructie aan op het niveau van de leerlingen.	
Relatie met leerlingen	Ik ben helpend naar leerlingen toe. Ik draag zorg voor een veilig leerklimaat door leerlingen positief te benaderen. Ik maak (formeel en informeel) contact met leerlingen en ga de interactie aan. Ik toon persoonlijke interesse.	
Klassenmanagement	Ik spreek leerlingen aan op ongewenst gedrag als dat nodig is. Hierbij gebruik ik de juiste woorden en de juiste toon.	
Organisatie	Ik organiseer mijn werk. Ik werk aan mijn tijdmanagement. Ik gebruik materialen (zoals digitale leermiddelen, markers, etc.) regelmatig.	
Ontwerpen	Ik bereid de les voor. In mijn lesontwerp (en dus in mijn lesvoorbereidingen) benoem ik expliciet het lesdoel voor de leerlingen. De werkvormen die ik kies passen bij de lesdoelen.	
Feedback	Ik stel (kritische) vragen om beter te begrijpen waarom mijn stagebegeleider bepaalde keuzes maakt. Ik gebruik de feedback die ik gekregen heb om mijn lesgeven te verbeteren.	
Reflectie	Ik reflecteer op mijn eigen leerdoelen en handelen; wat ging al goed, wat kan ik verbeteren?	
Communicatie	Ik communiceer op tijd en duidelijk met mijn stagebegeleider.	

Bijlage D: Document voor werkplekbegeleiders – Wereldburgers

Beste begeleider,

Allereerst hartelijk dank voor je inzet en bereidheid om een deelnemer van het docentenprogramma Wereldburgers voor de Klas te begeleiden! We informeren je graag over het traject en de rol als begeleider.

Het traject

De Wereldburgers binnen het traject komen uit verschillende landen en hebben vaak ruime onderwijservaring en daarmee voldoende vakkennis. Tegelijkertijd bevinden zij zich in een leerproces: ze werken aan hun Nederlandse taalvaardigheid, bouwen aan hun professionele netwerk en leren zich bewegen binnen een voor hen nieuwe school- en onderwijscultuur. Het Nederlandse onderwijssysteem verschilt daarnaast soms van wat zij gewend zijn, bijvoorbeeld in de rol van de docent en zelfstandigheid van leerlingen. Het traject biedt hen een veilige en gestructureerde omgeving om deze nieuwe praktijk te verkennen.
Deelnemers zijn twee à drie dagen per week op school en volgen daarnaast een opleiding met NT2-lessen, workshops en coaching. Ze werken aan hun persoonlijke leerdoelen. Het traject biedt ruimte voor een geleidelijke en persoonlijke ontwikkeling, op het tempo van de deelnemer. Aan het eind van het jaar wordt samen bekeken wat de vervolgstappen en mogelijkheden zouden kunnen zijn, zoals een aanstelling als docent, onderwijsassistent of verdere scholing.

Verwachtingen

We vragen je als begeleider om de deelnemer te ondersteunen tijdens het traject, vooral bij het wennen aan de Nederlandse schoolpraktijk. Dit houdt in dat je helpt bij het stapsgewijs opbouwen van werkzaamheden, meedenkt over haalbare leerdoelen en een veilige omgeving biedt waarin de kandidaat ruimte krijgt om in de dagelijkse praktijk mee te draaien en om zich in eigen tempo te ontwikkelen.

Wat kun je van ons verwachten

Wij bieden, naast de NT2-lessen, binnen het traject coaching en supervisie aan de deelnemers om hen te ondersteunen in hun (persoonlijke) ontwikkeling. Daarnaast onderhouden we regelmatig contact met jou als praktijkbegeleider om de voortgang af te stemmen en extra ondersteuning te bieden waar nodig. Buiten deze momenten zijn wij uiteraard ook bereikbaar voor overleg en vragen. Wij waarderen je inzet en betrokkenheid enorm. Samen zorgen we voor een krachtige start voor deze nieuwe collega's en bouwen we aan inclusief en toekomstgericht onderwijs.

Meer informatie: www.wereldburgersvoordeklas.nl I info@wereldburger.nl

Wereldburgers voor de Klas

Leerwerkplekdocument – Wereldburgers voor de Klas

De leer-werkzaamheden worden rustig opgebouwd. Per deelnemer kijken welke stappen ondernomen kunnen worden en in welk tempo. Hieronder is een lijst met voorbeelden van activiteiten voor de deelnemer te vinden, ter inspiratie.

Periode 1: Zomervakantie – herfstvakantie: Ik in deze school

Doel: Je leert de school, de leerlingen en je collega's goed kennen. Je ontdekt hoe het onderwijs op deze school werkt.

Opdracht	Toelichting	Vragen
Kennismaken met collega's en leerlingen	Maak actief kennis met collega's binnen het team en vaksectie/bouw en met leerlingen. Begin relaties op te bouwen. Bedenk hoe je jezelf goed kan voorstellen.	• Met wie heb je gesproken? • Wat vertellen collega's over hun werk en het team? • Hoe heb ik mezelf voorgesteld aan collega's en leerlingen? • Wat heb ik gedaan om actief kennis te maken met het team en de vaksectie? • Hoe verliepen de eerste contacten met leerlingen? • Wat werkte goed bij het opbouwen van relaties?

		• Wat wil ik de komende tijd nog verbeteren in mijn contact met anderen?
Rondleiding door het schoolgebouw	Je krijgt een rondleiding door de school. Dat kan door een collega of leerling worden gedaan. Je leert waar lokalen, kantine, administratie en andere belangrijke plekken zijn.	• Welke plekken zijn belangrijk voor leerlingen? • Waar zijn rustige plekken? Waar is het druk? • Wat valt je op aan hoe de school eruitziet? (Posters, regels, sfeer, inrichting) • Waar kun jij zelf werken of pauzeren?
Observeren bij de begeleider en of andere docenten in jouw vakgebied	Je kijkt mee met lessen van je begeleider en van andere docenten die jouw vak geven. Let goed op hoe zij hun les geven, welke uitleg ze geven, welke werkvormen ze gebruiken en hoe ze met de klas omgaan.	• Hoe start de docent de les? • Welke fases zie je in de les? (Uitleg, herhaling, opdracht, afronding) • Wat werkt goed in de uitleg en interactie? • Hoe stelt de docent vragen? • Hoe zorgt de docent voor rust? • Wat is de houding van leerlingen? • Wat vond je goed? Kan je een voorbeeld geven? • Hoe gaat de docent om met uitdagend gedrag van leerlingen?
Observeren bij docenten in andere vakgebieden	Je kijkt mee met een les van een vak dat jij zelf niet geeft. Dat helpt je om het onderwijs op school beter te begrijpen. Let op de sfeer, de aanpak van de docent en de reactie van de leerlingen.	• Hoe start de docent de les? • Welke materialen of hulpmiddelen gebruikt de docent? • Hoe maakt de docent het leuk en begrijpelijk voor de leerlingen? • Wat zou jij overnemen uit deze les in jouw eigen aanpak en waarom?
Meelopen met een klas gedurende één dag	Je volgt één klas de hele dag. Je loopt mee van les naar les en let op het gedrag van de klas, de sfeer, en hoe leerlingen omgaan met verschillende docenten. Zo zie je de schooldag door de ogen van een leerling.	• Hoe gaan leerlingen met elkaar om tijdens de les? • Hoe reageren leerlingen op verschillende docenten? • Hoe gedragen leerlingen zich in de ochtend vs. in de middag? • Wanneer zijn de leerlingen enthousiast? • Wanneer zijn de leerlingen juist afgeleid? • Wat heb je geleerd?
Bijeenkomst voor nieuwe stagiaires en/of docenten	Je doet mee aan een bijeenkomst voor nieuwe collega's, onderdeel van het inductieprogramma van	• Wat heb je geleerd? • Welke hulp krijg je aangeboden?

	de school. Vaak krijg je hier uitleg over de school, tips voor je stage en kun je vragen stellen.	• Welke vragen heb je zelf nog? • Weet je bij wie je kan zijn voor vragen?
Kennismaken met ondersteunende collega's (zorgcoördinator, decaan, conciërge, mediatheek)	Je maakt kennis met mensen die extra hulp geven aan leerlingen of collega's. Bijvoorbeeld iemand van zorg of begeleiding. Je hoort wat zij doen en hoe zij samenwerken met mentoren en docenten.	• Wat doen zij precies? • Hoe helpen zij leerlingen én docenten?
Leren werken met het digitale systeem	Je krijgt van een collega uitleg over het digitale systeem (zoals Magister). Je leert hoe je aanwezigheid, cijfers en informatie over leerlingen kunt inzien of invoeren.	• Wat kun je allemaal zien over leerlingen? • Wat wordt er precies bijgehouden? • Wie kan jouw helpen als je vragen hebt over digitale systemen.
Schoolgids en regels lezen	Je leest de schoolgids of het schoolreglement. Hierin staat wat de school belangrijk vindt, wat de regels zijn en hoe de school omgaat met gedrag, leren en veiligheid. Je onderzoekt welke klassenregels zijn afgesproken tussen je begeleider en de klas. Deze regels geven richting aan het gedrag, de samenwerking en de sfeer in de les.	• Wat zijn de kernwaarden van deze school? • Wat zijn belangrijke gedragsregels? • Wat zijn de belangrijkste gedragsregels in de klas? • Hoe dragen deze regels bij aan een veilige en positieve leeromgeving? • Welke rol speelt de docent in het naleven van deze afspraken? • Wat valt me op aan hoe leerlingen reageren op deze regels?
Informatieavond voor ouders bijwonen	Je bent aanwezig bij de informatieavond voor ouders (en evt. leerlingen). Je luistert naar de informatie die gegeven wordt, en luistert naar de vragen die gesteld worden. Je leert zodoende de school waar je werkzaam bent beter kennen. Je maakt aantekeningen van de avond.	• Welke informatie wordt gegeven? • Hoe en door wie? • Wie zijn er aanwezig? • Hoe worden ouders aangesproken? • Hoe worden de collega's aangesproken? • Welke informatie is nieuw voor jou?

Vergadering bijwonen van het team of vakgroep	Je bent bij een overleg bij met het team of de vakgroep waar je bij hoort. Je luistert mee naar wat besproken wordt over lessen, leerlingen of schoolzaken. Zo leer je meer over de samenwerking in het team.	• Hoe praten collega's met elkaar? • Waarover wordt er gesproken? • Hoe begint en eindigt de vergadering? • Wat heb je geleerd?
Kijk mee bij een mentorles of mentorgesprek	Je kijkt naar een les of gesprek van een mentor. Je ziet hoe de mentor praat met leerlingen over hun gedrag, hun planning of hun toekomst. Zo leer je hoe persoonlijke begeleiding op school werkt.	• Wat is de rol van de mentor? • Hoe helpt de mentor de leerling? • Welke onderwerpen komen aan bod?
Observeer gedrag van leerlingen in pauzes of gangen	Je let op hoe leerlingen zich gedragen buiten de lessen, bijvoorbeeld in de pauze, op het schoolplein of in de gang. Je kijkt naar sociale omgang, veiligheid en sfeer.	• Hoe gaan leerlingen met elkaar om? • Is er toezicht en hoe werkt dat?
Inzicht krijgen in de opbouw van een les en lessenreeks. Kennisnemen van het curriculum en de leerdoelen.	Je verdiept je in hoe een les en lessenreeks is opgebouwd. Je bekijkt het curriculum en leert hoe leerdoelen terugkomen in het lesontwerp.	• Wat heb ik geleerd over de opbouw van een les of lessenreeks? • Hoe zag ik de leerdoelen terug in de praktijk? • Wat wil ik zelf nog leren over lesontwerp?
Een informatie- of ouderavond bijwonen. Eventueel het bijwonen van een eerste oudergesprek.	Je woont een informatieavond of ouderavond bij en observeert hoe de school met ouders communiceert. Soms mag je ook aanwezig zijn bij een individueel oudergesprek.	• Wat viel me op aan de communicatie met ouders? • Wat leerde ik over de rol van de docent tijdens zo'n avond? • Wat zou ik in de toekomst zelf willen bijdragen?
Voorlezen (basisonderwijs)	Je leest een verhaal voor aan (jonge) leerlingen. Je let op tempo, uitspraak en interactie met de groep. Zo oefen je met stemgebruik en aandacht vasthouden.	• Hoe reageerden de leerlingen op het voorlezen? • Wat vond ik leuk of lastig om te doen? • Wat heb ik geleerd over contact maken met de groep?

Individuele leerlingen helpen met kleine vragen	Je beantwoordt korte, praktische of inhoudelijke vragen van leerlingen tijdens een les of werkmoment. Je biedt snelle, gerichte hulp.	• Lukte het om goed te begrijpen wat de leerling nodig had? • Wat hielp goed bij het geven van een duidelijk antwoord? • Hoe voelde ik me in deze begeleidende rol?

Periode 2: Herfstvakantie – kerstvakantie: Ik in de bouw/sectie

Je gaat rustig beginnen met actief meedoen in de klas. Je helpt de docent bij het voorbereiden van lessen en ondersteunt individuele leerlingen of kleine groepjes tijdens het werken. Je leert hoe je contact maakt met leerlingen, uitleg geeft in eenvoudige situaties en hoe je verschillen tussen leerlingen herkent. Alles gebeurt in overleg met je begeleider, zodat je rustig kunt groeien in je rol in de klas. Eventueel zou je een leerling of een klein groepje extra instructie kunnen geven

Opdracht	**Toelichting**	**Reflectievragen**
Assisteren bij het voorbereiden van een les	Je denkt mee over een deel van de les. Bijvoorbeeld: de docent laat je een instapvraag of werkvorm bedenken, werkbladen printen, materiaal verzamelen, een PowerPoint aanpassen, of meedenken over een instapvraag. Je bespreekt dit samen en oefent je uitleg.	• Wat moet er allemaal voorbereid worden voordat een les start? • Hoe denkt de docent na over opdrachten of uitleg? • Wat zou jij toevoegen? • Wat vond je leuk aan het voorbereiden? • Wat heb je geleerd?
Observeren hoe de docent inspeelt op de verschillen (differentiatie) van leerlingen	Je kijkt mee hoe de docent omgaat met verschillende leerlingen. Je let op het tempo, de uitleg, en de houding van de docent.	• Hoe past de docent uitleg of opdrachten aan voor verschillende leerlingen? • Welke hulpmiddelen of werkvormen zie je? • Welke verschillen tussen leerlingen zie je? • Hoe wil jij later rekening houden met verschillen van leerlingen?

Vragen van leerlingen beantwoorden na een instructie van de werkbegeleider	Na de uitleg van de docent loop je rustig rond. Je kijkt of leerlingen hulp nodig hebben bij hun opdracht. Je geeft een korte uitleg of helpt ze op weg.	• Begrijp ik de opdracht die de leerlingen maken? • Lukte het om de goede woorden te vinden als ik een leerling hielp? • Hebben de leerlingen mijn uitleg goed begrepen? Hoe merkte ik dat? • Hoe zag je dat een leerling hulp nodig had?
Begin met het werken in het leerlingvolgsysteem (Magister)	In overleg met je begeleider kun je bijvoorbeeld de aanwezigheid van de leerlingen bijhouden of resultaten invoeren.	• Lukte het om samen met mijn begeleider aanwezigheid of resultaten in te voeren? • Wat vond ik makkelijk of juist lastig bij het invoeren in Magister? • Waarom is het belangrijk om dit goed en zorgvuldig te doen? • Welke resultaten worden er in Magister gezet.
Leerlingen helpen bij het maken van huiswerk	Na de uitleg van de docent help je leerlingen bij het maken van hun huiswerk. Dit kan bijvoorbeeld op een leerplein zijn, waar je rustig rondloopt. Soms draagt je begeleider een leerling aan die extra uitleg nodig heeft. Je geeft een korte uitleg of legt iets nog een keer rustig uit, zodat de leerling verder kan.	• Lukte het om de uitleg duidelijk en rustig te geven? • Wat merkte ik aan de leerling tijdens het helpen? • Hoe vond je het zelf gaan?
Een groepje leerlingen apart nemen voor een korte extra instructie	In plaats van 1 leerling zou je ook een klein groepje apart kunnen nemen voor extra instructie. Tijdens of na de les.	• Lukte het om de uitleg duidelijk en rustig te geven? • Wat merkte ik aan de leerling tijdens het helpen? Hoe vond je het zelf gaan?

Helpen met nakijkwerk, maken van toetsen	Je kan je begeleider helpen met het nakijken van huiswerk, toetsen etc. Of het meedenken en helpen met het maken van vragen van een toets.	• Wat heb ik geleerd van het nakijken van huiswerk of toetsen? • Lukte het om vragen te bedenken die goed bij de lesstof passen? • Wat vond ik leuk of lastig aan het helpen bij dit soort taken?
Een les observeren en letten op de verschillende rollen van de leerkracht	Je observeert een les en kijkt bewust naar de verschillende rollen die de leerkracht aanneemt, zoals instructie geven, begeleiden, orde houden of motiveren. Zo krijg je inzicht in het brede takenpakket van een docent.	• Welke rollen zag ik terug tijdens de les? • In welke situaties wisselde de leerkracht van rol? • Wat wil ik zelf oefenen of uitproberen?
Het voeren van een gesprekje met leerlingen	Je voert een kort, laagdrempelig gesprekje met één of meerdere leerlingen. Bijvoorbeeld over hoe het gaat, wat ze van de les vinden of wat ze leuk vinden op school. Dit helpt bij het opbouwen van contact.	• Waar ging het gesprek over? • Hoe reageerden de leerlingen op mij? • Wat leerde ik van dit gesprekje over contact maken?
Voorlezen van een bladzijde/ fragment uit een werkboek o.i.d. (VO), of uit voorlees-boek/ prentenboek (PO)	Je bereidt de tekst die je voorgaat lezen goed voor: je oefent van tevoren met de woorden, zinnen, klemtonen en uitspraak.	• Reflecteer: konden leerlingen jou goed verstaan? • Vraag feedforward aan je begeleider: zijn er tips voor de uitspraak?
Helpen met voorbereiden van een activiteit rondom de feestdagen en het bijwonen van een activiteit	Je helpt bij het bedenken, voorbereiden en/of uitvoeren van een feestelijke schoolactiviteit, zoals Sinterklaas, Kerst of Pasen. Dit laat je kennismaken met de bredere schoolcultuur.	• Wat was mijn rol bij de voorbereiding? • Wat viel me op tijdens de activiteit zelf? • Wat vond ik leuk of leerzaam aan deze ervaring?

Periode 3: Kerstvakantie – voorjaarsvakantie: Ik in de klas

Je start met het verzorgen van de eerste lesonderdelen in de klas. Dit doe je in overleg met je begeleider. Je begint bijvoorbeeld met het uitvoeren van de startactiviteit, het geven van een korte instructie of het begeleiden van een klassikale opdracht. Zo oefen je stap voor stap met het zelfstandig voor de klas staan.

Opdracht	Toelichting	Reflectievragen
Kleine onderdelen van de les verzorgen (bijv. uitleg van een opdracht) of een energizer voorbereiden en geven	Je oefent met korte stukjes lesgeven, zoals een uitleg of een voorbeeld geven. Je staat even voor de klas en krijgt zo ervaring met spreken en begeleiden.	• Wat heb ik uitgelegd aan de klas? • Hoe reageerden de leerlingen? • Wat wil ik de volgende keer verbeteren?
Zelfstandig een les (onderdeel) voorbereiden en bespreken met begeleider	Je denkt zelf na over de inhoud van (een deel van) de les. Daarna bespreek je jouw voorbereiding met je begeleider en krijg je feedback.	• Wat vond ik moeilijk bij het voorbereiden? • Wat ging goed in het overleg met mijn begeleider? • Wat heb ik aangepast na de feedback?
Werken met Magister (bijv. resultaten of aanwezigheid invoeren)	Je leert werken met het leerlingvolgsysteem. Je voert bijvoorbeeld cijfers of aanwezigheid in, in overleg met je begeleider.	• Lukte het om Magister goed te gebruiken? • Wat vond ik lastig of nieuw? • Waarom is het belangrijk om dit goed te doen?
Proberen een klas zelfstandig op te starten (dagopening, begininstructie)	Je begint de les zelfstandig: je begroet de klas, opent de les en geeft de eerste instructies.	• Hoe voelde het om de les te starten? • Wat ging goed in mijn begininstructie? • Waar wil ik nog sterker in worden?
Feedforward vragen en verwerken na een korte lesinbreng	Na het geven van een korte uitleg of opdracht vraag je actief om feedforward aan je begeleider. Je denkt na over wat beter kan en past dat toe.	• Wat vond ik van de feedforward die ik kreeg? • Wat heb ik aangepast naar aanleiding van de feedforward? • Waar wil ik nog feedforward over vragen?

Leerlingen met vragen helpen	Tijdens of na de les help je leerlingen die ergens niet uitkomen. Je luistert goed, probeert hun vraag te begrijpen en legt het op een rustige manier uit.	• Lukte het om de vraag van de leerling goed te begrijpen? • Hoe reageerde de leerling op mijn uitleg? • Wat vond ik makkelijk of juist lastig tijdens het helpen? • Wat ga ik volgende keer anders doen?

Periode 4: Voorjaarsvakantie – meivakantie: Ik als zelfstandige

In deze periode laat je zien dat je steeds zelfstandiger kunt functioneren in de klas. Je bereidt lessen (of lessenreeksen) zelf voor, voert ze zelfstandig uit en evalueert ze met je begeleider en soms met de leerlingen. Ook oefen je met het houden van overzicht en het nemen van verantwoordelijkheid voor het klassenmanagement. Je denkt actief na over je rol als docent en staat open voor feedback, zodat je gericht kunt groeien in je aanpak en vakmanschap.

Opdracht	Toelichting	Reflectievragen
Vergadering bijwonen	Je woont een team-, sectie- of projectvergadering bij. Je observeert hoe collega's samenwerken, overleggen en besluiten nemen. Misschien kun je al iets bijdragen.	• Wat heb ik geleerd van het bijwonen van de vergadering? • Hoe verliep de samenwerking en communicatie tussen collega's? • Wat zou ik zelf in de toekomst willen bijdragen in een overleg? • Kon ik zelf ook al iets inbrengen? Hoe verliep dat?
Oudergesprekken bijwonen (observeren of gespreksondersteuning)	Je woont oudergesprekken bij om te zien hoe deze verlopen. Soms mag je meedenken of een korte bijdrage leveren.	• Wat heb ik geleerd van het observeren? • Hoe werd er met ouders gecommuniceerd? • Wat zou ik zelf kunnen bijdragen in de toekomst?
Zelfstandig lesgeven, met nabespreking door begeleider	Je verzorgt (bijna) de hele les zelf. Na afloop bespreek je samen met je begeleider wat goed ging en wat beter kan.	• Wat ging goed tijdens mijn les? • Wat kwam er uit de nabespreking met mijn begeleider? • Wat neem ik mee naar een volgende les?
Reflecteren op klassenmanagement en eigen rol	Je denkt bewust na over hoe je met de groep omgaat: hoe je de orde bewaart, duidelijk bent en	• Hoe zorgde ik voor rust en structuur? • Hoe reageerden leerlingen op mijn aanpak?

	overzicht houdt. Je kijkt ook naar je eigen houding en aanpak.	• Wat wil ik anders doen in mijn rol voor de klas?
Geef een les waarin je synoniemen gebruikt, om te kunnen differentiëren. (Moeilijke en makkelijke vaktermen gebruiken)	Je denkt na over het begeleiden van leerlingen op verschillende niveaus. Met jouw instructie kun je alle leerlingen in de groep verder helpen.	• Heb je voldoende synoniemen gebruikt? • Begrepen leerlingen jou? • Heb je extra instructie kunnen geven?
Lessen evalueren met leerlingen (kort feedforwardmoment)	Na een les vraag je kort aan leerlingen wat ze vonden van de uitleg of werkvorm. Zo leer je van hun reacties.	• Welke feedforward gaven de leerlingen? • Wat verraste me of viel op? • Hoe kan ik de les verbeteren op basis van hun feedback?
Zelfstandig orde houden tijdens groepswerk of zelfstandig werk	Tijdens een werkmoment houd jij toezicht. Je zorgt dat het rustig blijft en helpt leerlingen bij vragen.	• Lukte het om overzicht te houden? • Wat deed ik toen het onrustig werd? • Hoe combineerde ik orde houden met het helpen van leerlingen?
Starten met mentor-/coachrol (kennismaken met de mentorklas of individuele gesprekken voeren)	Je maakt kennis met de mentorklas en voert misschien al één-op-één-gesprekken. Je leert de leerlingen beter kennen en bouwt vertrouwen op	• Hoe verliep het kennismaken met de klas of leerling? • Wat vond ik makkelijk of lastig in het gesprek? • Hoe wil ik mezelf verder ontwikkelen als mentor of coach?
Vergaderingen bijwonen en actief deelnemen	Je neemt niet alleen deel aan een vergadering, maar denkt ook actief mee, stelt vragen of levert een kleine bijdrage. Zo oefen je met professioneel overleggen en samenwerken.	• Wat was mijn bijdrage tijdens de vergadering? • Hoe voelde het om actief deel te nemen? • Wat wil ik verbeteren in mijn communicatie tijdens overleg?

Oudergesprek bijwonen en een gespreksonderdeel op je nemen	Je woont een oudergesprek bij en bespreekt in overleg met je begeleider een onderwerp, zoals de voortgang van de leerling of je eigen observaties.	• Welk onderdeel van het gesprek heb ik verzorgd? • Hoe reageerden ouders op mijn bijdrage? • Wat vond ik spannend of leerzaam aan dit gesprek?

Periode 5: Meivakantie – zomervakantie: Ik als professional

In deze laatste periode van het schooljaar zet je verdere stappen in je professionele ontwikkeling. Je laat zien dat je steeds zelfstandiger kunt werken, binnen én buiten het klaslokaal. Je neemt verantwoordelijkheid, denkt mee in bredere schoolactiviteiten en verkent jouw rol als docent in de schoolorganisatie. Ook sta je stil bij je loopbaanontwikkeling: waar sta je nu en waar wil je naartoe? Zo werk je toe naar een stevige basis als startende onderwijsprofessional.

Opdracht	**Toelichting**	**Reflectievragen**
Zelfstandig lesgeven met voldoende differentiatie	Je geeft een les waarbij je bewust rekening houdt met verschillen tussen leerlingen. Je past je instructie, opdrachten of begeleiding aan op niveau, tempo of leerstijl.	• Hoe heb ik rekening gehouden met verschillen tussen leerlingen? • Wat werkte goed in mijn differentiatie? • Wat wil ik nog leren om dit beter toe te passen?
Zelfstandig een korte lessenreeks verzorgen	Je bereidt meerdere samenhangende lessen voor en voert deze zelfstandig uit. Je houdt hierbij rekening met opbouw, afwisseling en leerdoelen.	• Hoe heb ik gezorgd voor samenhang tussen de lessen? • Wat werkte goed in de reeks en waarom? • Wat zou ik anders aanpakken in een volgende reeks?
Deelname aan een projectgroep binnen de school (bijv. duurzaamheid, burgerschap)	Je sluit aan bij een team of werkgroep die werkt aan een schoolbreed thema. Je denkt en werkt actief mee aan ideeën en/of activiteiten.	• Wat was mijn bijdrage binnen de projectgroep? • Wat heb ik geleerd van samenwerken buiten het lesgeven? • Hoe draagt dit bij aan mijn ontwikkeling als docent?

Co-organiseren van een activiteit (zoals projectdag, sportdag, etc.)	Je helpt mee bij het organiseren en uitvoeren van een schoolactiviteit. Hierbij werk je samen met collega's en/of leerlingen.	• Wat waren mijn taken bij het organiseren? • Wat vond ik leuk of leerzaam aan het meewerken aan deze dag? • Wat zou ik een volgende keer anders doen?
Gesprek voeren over loopbaanontwikkeling met werkbegeleider of schoolopleider	Je praat met je begeleider of opleider over je groei als docent, je ambities en leerdoelen. Dit helpt je richting te geven aan je ontwikkeling.	• Wat heb ik besproken over mijn leerproces en toekomst? • Welke feedback of tips kreeg ik? • Wat wil ik de komende tijd verder ontwikkelen?
Helpen bij het maken van rapporten	Je ondersteunt je begeleider bij het opstellen van rapporten, bijvoorbeeld door observaties te delen, resultaten te analyseren of een tekstvoorstel te maken.	• Wat heb ik bijgedragen aan het rapporteren over leerlingen? • Hoe vertaalde ik observaties naar een rapporttekst? • Wat vond ik lastig of leerzaam aan deze taak?
Een bijdrage leveren aan het overdragen van leerlingen aan de volgende docent	Je denkt mee of helpt bij het overdragen van belangrijke informatie over leerlingen aan de collega die het volgend schooljaar lesgeeft. Je bespreekt bijvoorbeeld leerbehoeften, werkhouding of specifieke aandachtspunten.	• Welke informatie heb ik gedeeld over leerlingen? • Hoe zorgde ik dat mijn input duidelijk en bruikbaar was? • Wat leerde ik over de zorgvuldigheid bij overdracht?
Leerlingen overdragen aan de volgende docent/ leerkracht	Observeer leerlingoverdrachten, en noteer welke informatie gegeven wordt. Wat moet de nieuwe docent weten om deze leerling goed te kunnen begeleiden in het nieuwe schooljaar? Vraag of jij ook leerlingen over kunt dragen. Zorg dat je over alle informatie beschikt.	• Heb je een goed beeld kunnen vormen van de leerlingen die je overgedragen hebt? • Heb je alle informatie kunnen geven? • Heb je de informatie helder over kunnen brengen?

Overig:

Opdracht	Toelichting	Reflectievragen
Keuzewerktijd begeleiden	Tijdens keuzewerktijd help je leerlingen die aan eigen leerdoelen of opdrachten werken. Je beantwoordt vragen, biedt structuur en helpt bij planning of vakinhoud.	• Hoe hielp ik leerlingen tijdens keuzewerktijd? • Wat vond ik lastig aan deze begeleidende rol? • Wat heb ik geleerd over zelfstandig werkende leerlingen?
Surveilleren bij toetsen of in de leerruimte	Je houdt toezicht tijdens toetsen of in een leerruimte. Je bewaakt de rust, let op regels en bent aanspreekpunt voor vragen.	• Lukte het om toezicht te houden op een rustige manier? • Wat deed ik toen er onduidelijkheid of onrust was? • Wat neem ik mee naar een volgende keer surveilleren?
Ondersteunen bij schoolprojecten of open dagen	Je helpt bij de organisatie of uitvoering van grotere activiteiten, zoals open dagen, projectweken of schoolpresentaties.	• Wat was mijn rol bij het project of de open dag? • Wat vond ik leerzaam aan deze ervaring? • Hoe droeg ik bij aan de uitstraling of organisatie van de school?

Bijlage E: Het begeleiden van de taalontwikkeling

Stagiairs die Nederlands als tweede taal (NT2) leren, ontwikkelen zich tegelijk als docent én als taalgebruiker. In deze bijlage lees je praktische tips voor het begeleiden van deze taalontwikkeling.

NT2-stagiairs ontwikkelen zich vaak snel wanneer taalfeedback direct gekoppeld is aan hun lespraktijk. Als begeleider hoef je geen taalspecialist te zijn: aandacht voor duidelijke communicatie, verstaanbaarheid en bruikbare formuleringen helpt stagiairs al enorm vooruit.

Kleine, concrete interventies hebben vaak het meeste effect. Met gerichte, praktische feedback kun je een groot verschil maken.

Werk met taaldoelen

Net als bij het vormgeven van andere facetten van de stage, is ook bij taalontwikkeling het stellen van heldere taaldoelen belangrijk. Deze doelen kunnen voortkomen uit feedback op een vorige les, of uit de NT2-lessen die de stagiaire volgt.

Voorbeelden:

- Ik ga de belangrijkste woorden (formule, uitrekenen, coëfficiënt) duidelijk uitspreken.
- Ik gebruik ‘eerst, daarna, en dan’ bij het geven van instructie
- Ik let op de zinsvolgorde bij mijn instructie

Je kunt tijdens de les dan specifiek dat taaldoel observeren en hier feedback op geven. Bij het geven van feedback kan het helpen om tijdens de les de letterlijke zinnen van de stagiaire uit te typen. Op deze manier kun je haar voorbeelden van haar eigen goede zinnen teruggeven, en voorbeelden van zinnen die nog aandacht behoeven.

Geef gerichte en concrete feedback op het taalgebruik

Naast feedback op het lesgeven is een stagiaire ook gebaat bij feedback op haar taalgebruik, mits deze effectief is vormgegeven. Ook bij deze vorm van feedback is het belangrijk een positieve insteek te kiezen en te benoemen van wat goed gaat.

Effectieve taalfeedback is:

- concreet;
- gekoppeld aan een lesmoment;
- gericht op één verbeterpunt tegelijk;
- direct toepasbaar in de volgende les.

Minder effectief

- “Je uitleg was soms onduidelijk.”
- “Je Nederlands moet beter.”

- “Je sprak wat rommelig.”

Effectiever
- “Bij de uitleg van de grafiek gebruikte je veel lange zinnen. Probeer vaker korte stappen te benoemen: eerst dit, daarna dat.”
- “Het woord verschil was lastig verstaanbaar door de klemtoon. Oefen op: VER-schil.”
- “Toen een leerling een vraag stelde, herhaalde je de vraag niet. Dat helpt vaak om tijd te winnen én om duidelijker antwoord te geven.”

Focus in je feedback op taalfouten die communicatie hinderen
Een NT2-leerder maakt de snelste vorderingen wanneer haar communicatie steeds effectiever wordt. Richt je daarom op taalfouten die de communicatie het meest in de weg staan.

Dit zijn bijvoorbeeld fouten die:
- leerlingen in verwarring brengen;
- belangrijke vakinhoud onduidelijk maken;
- de verstaanbaarheid verminderen;
- de interactie in de klas verstoren.

Minder belangrijk
- kleine grammaticale foutjes;
- een ontbrekend lidwoord; (pak boek)
- een zin die niet helemaal natuurlijk klinkt, maar wel begrijpelijk is.

Verstaanbaarheid
Een stagiair kan grammaticaal correcte zinnen maken en toch moeilijk verstaanbaar zijn. In de klas heeft verstaanbaarheid direct invloed op rust, tempo en leerresultaat.

Let daarom niet alleen op grammatica, maar ook op:
- klemtoon;
- zinsaccent;
- spreeksnelheid;
- articulatie;
- pauzes.

Klemtoon
In het Nederlands ligt de nadruk vaak sterk op één deel van een woord.

Voorbeelden
- **weer**stand

- **op**pervlakte
- ge**mid**delde
- **ver**schil

Het verkeerd leggen van de klemtoon tast de begrijpelijkheid sterk aan. Als een stagiaire nieuwe vaktaal leert, is het daarom belangrijk hierin meteen goed de klemtoon aan te leren. Hier kun je mee helpen door de juiste klemtoon te benoemen. Een audio-opname kan helpen tijdens de voorbereiding. Vind je het zelf lastig de juiste klemtoon te herkennen? In het woordenboek staat de klemtoon onderstreept.

Zinsaccent
Docenten gebruiken vaak automatisch nadruk om belangrijke informatie te benadrukken.

Minder duidelijk
“Je moet de spanning meten voordat je de schakeling verandert.”

Duidelijker
“Je moet éérst de spanning meten voordat je de schakeling verandert.”

Door nadruk op eerst begrijpen leerlingen sneller wat belangrijk is.

Praktische feedbackvoorbeelden betreffende verstaanbaarheid
- “Leg iets meer nadruk op het kernwoord van de zin.”
- “Neem na elke instructiestap een korte pauze.”
- “Spreek iets langzamer tijdens practicumuitleg.”
- “Het woord geleider was lastig verstaanbaar. Oefen de uitspraak eerst apart.”

Help stagiairs met bruikbare chunks
Veel NT2-stagiairs weten inhoudelijk goed wat zij willen zeggen, maar zoeken tijdens het lesgeven nog naar formuleringen. Dat kost tijd en energie.

Vaste taalchunks helpen om sneller, duidelijker en zelfverzekerder te communiceren.
Een chunk is een vaste woordgroep of zin die een docent vaak gebruikt. Je kunt stagiaires goed helpen door hen relevante chunks mee te geven. Dit kun je doen door;
- een goede formulering expliciet te benoemen;
- een zin op papier mee te geven;
- een terugkerende formulering samen te oefenen;
- de stagiair bewust dezelfde chunk meerdere lessen te laten gebruiken.

Chunks:
- verlagen de taaldruk tijdens het lesgeven;
- geven structuur aan uitleg;

- maken interactie natuurlijker;
- vergroten de vloeiendheid.

Voorbeelden van relevante chunks

Instructies geven

- “Werk eerst individueel.”
- “Vergelijk daarna je antwoord met je buur.”
- “Schrijf alleen de uitkomst op.”
- “Controleer eerst je eenheden.”
- “Lees de opdracht helemaal door.”

Denken hardop voordoen

- “Ik zie hier dat…”
- “Dan verwacht ik dus dat…”
- “De volgende stap is…”
- “Dat betekent eigenlijk dat…”

Leerlingen activeren

- “Wie kan dit uitleggen in eigen woorden?”
- “Wat valt jullie op?”
- “Welke informatie heb je nodig?”
- “Waarom denk je dat?”

Omgaan met fouten

- “Bijna goed, maar kijk nog eens naar…”
- “Je aanpak klopt, alleen de berekening nog niet.”
- “Kun je uitleggen hoe je dit hebt gedaan?”

Tijd winnen tijdens interactie

- “Goede vraag.”
- “Ik denk even hardop.”
- “Kun je de vraag herhalen?”
- “Bedoel je dat…?”

Taalsensitief feedback geven

Houd in jouw eigen communicatie ook rekening met het taalniveau van de stagiaire. Als je merkt dat de ander je minder goed begrijpt, kan een rustiger tempo, duidelijkere articulatie, kortere zinnen en/of eenvoudiger taalgebruik een groot verschil maken. Zoek hierin een balans tussen het aanbieden van natuurlijk taalgebruik en het afstemmen op het huidige niveau van de stagiaire. Hierin kun je je stagiaire ook vragen jou feedback te geven.

Bijlage F: Interculturele communicatie

Wanneer je een stagiair begeleidt die nieuw is in Nederland, kun je te maken krijgen met verschillen in verwachtingen, communicatiestijlen en professionele omgangsvormen. Die verschillen kunnen invloed hebben op hoe jullie elkaar begrijpen, feedback geven en samenwerken. Tegelijkertijd is het belangrijk om cultuurverschillen niet te zien als vaste eigenschappen van mensen. Iedereen brengt een unieke combinatie van ervaringen, identiteiten en professionele achtergronden mee.

Cultuur als mogelijke invloed, niet als verklaring
Cultuur kan van invloed zijn op hoe mensen communiceren, samenwerken en leren. Modellen uit de interculturele communicatie kunnen helpen om verschillen in verwachtingen te herkennen en bespreekbaar te maken. Het is daarbij belangrijk om te beseffen dat deze modellen beschrijvingen zijn van tendensen op groepsniveau. Ze zeggen niets definitiefs over individuele personen.

Wanneer er sprake lijkt van een verschil in verwachtingen of gedrag, is het daarom vaak behulpzamer om nieuwsgierig te onderzoeken wat iemand nodig heeft of gewend is, dan om gedrag direct vanuit cultuur te verklaren.

Machtsafstand: verwachtingen over rollen en hiërarchie
De cultuuronderzoeker Geert Hofstede beschreef onder andere de dimensie machtsafstand: de mate waarin verschillen in positie en gezag als vanzelfsprekend worden gezien.
In sommige contexten zijn relaties tussen docent en student, of tussen begeleider en stagiair, sterker hiërarchisch georganiseerd dan in Nederland gebruikelijk is. Daardoor kan een stagiair bijvoorbeeld terughoudend zijn om vragen te stellen, feedback te geven aan een begeleider of een andere mening te uiten. Ook kan iemand juist veel behoefte hebben aan duidelijke instructies en expliciete verwachtingen.

In het Nederlandse onderwijs wordt vaak waarde gehecht aan gelijkwaardigheid, eigen initiatief en het bespreekbaar maken van verschillen van inzicht. Voor iemand die in een andere onderwijs- of werkcultuur is gesocialiseerd, zijn deze verwachtingen niet altijd vanzelfsprekend.

Als begeleider kun je hierop anticiperen door:
· expliciet te maken dat vragen stellen en kritisch meedenken gewaardeerd worden;
· verwachtingen over zelfstandigheid, initiatief en samenwerking concreet te bespreken;
· regelmatig te controleren of afspraken en verwachtingen voor beide partijen duidelijk zijn;
· ruimte te bieden om vragen of onzekerheden te bespreken.

Individualiteit: verschillende opvattingen over autonomie en samenwerking
Een tweede dimensie van Hofstede betreft individualiteit. Deze dimensie beschrijft de mate waarin zelfstandigheid en individuele verantwoordelijkheid centraal staan, of juist verbondenheid en verantwoordelijkheid binnen een groep.

In het Nederlandse onderwijs wordt vaak verwacht dat professionals zelfstandig handelen, hun eigen visie ontwikkelen en persoonlijke keuzes kunnen verantwoorden. Voor sommige stagiaires kunnen samenwerking, afstemming met anderen of aandacht voor groepsrelaties een belangrijker uitgangspunt zijn.

Dit betekent niet dat iemand minder zelfstandig of minder professioneel is. Het kan wel betekenen dat verwachtingen over initiatief nemen, samenwerken of besluitvorming verschillend worden geïnterpreteerd.

Als begeleider kan het helpen om:
· expliciet te bespreken wat binnen de opleiding en de school onder professioneel handelen wordt verstaan;
· ruimte te bieden voor verschillende manieren van samenwerken en leren;
· niet automatisch uit te gaan van gedeelde opvattingen over zelfstandigheid of verantwoordelijkheid.

Communicatie: expliciet versus impliciet
De antropoloog Edward Hall maakte onderscheid tussen zogenoemde lage-context- en hoge-contextcommunicatie. Nederland wordt vaak beschreven als een samenleving waarin relatief veel gebruik wordt gemaakt van lage-contextcommunicatie: boodschappen worden doorgaans expliciet, direct en verbaal geformuleerd.
Voor mensen die gewend zijn aan communicatie waarin meer impliciete informatie, relationele afstemming of contextuele signalen een rol spelen, kan Nederlandse directheid soms onverwacht of moeilijk te interpreteren zijn. Omgekeerd kan indirecte communicatie door Nederlandse collega's soms worden opgevat als onduidelijkheid of terughoudendheid. Ook hier geldt dat het gaat om mogelijke verschillen in communicatiestijl, niet om vaste persoonskenmerken.

In de begeleiding kan het helpen om:
· feedback zo concreet en specifiek mogelijk te formuleren;
· expliciet te maken wat je bedoelt en welke verwachtingen je hebt;
· niet te snel conclusies te trekken over motivatie, competentie of betrokkenheid;
· na te gaan of een boodschap voor beide partijen hetzelfde betekent.
· Je te realiseren dat een stagiaire diens behoeften wellicht impliciet communiceert

Meerdere identiteiten tegelijk: een intersectioneel perspectief

Naast culturele achtergrond spelen veel andere factoren een rol in hoe iemand ervaringen opdoet en zich ontwikkelt. Het concept intersectionaliteit benadrukt dat mensen altijd meerdere identiteiten en sociale posities tegelijkertijd hebben, zoals leeftijd, gender, sociaaleconomische achtergrond, religie, taal, migratiegeschiedenis, opleidingsniveau en professionele ervaring.

Deze factoren beïnvloeden elkaar en kunnen niet los van elkaar worden gezien. Twee stagiaires die bijvoorbeeld allebei nieuw zijn in Nederland, kunnen daardoor heel verschillende ervaringen, behoeften en perspectieven hebben.

Een intersectioneel perspectief helpt om mensen niet te reduceren tot één kenmerk of achtergrond, maar hen te benaderen als individuen met een unieke combinatie van ervaringen en identiteiten.

Jijzelf als cultuurdrager

Bij interculturele begeleiding is het belangrijk om je ervan bewust te zijn dat niet alleen de stagiair, maar ook jijzelf handelt vanuit bepaalde normen, waarden en verwachtingen die zijn gevormd door je eigen ervaringen en sociale context. Wat in het Nederlandse onderwijs als "professioneel", "zelfstandig", "proactief" of "duidelijk communiceren" wordt gezien, voelt voor veel mensen vanzelfsprekend, juist omdat zij daarin zijn gesocialiseerd.

Ook jouw perspectief wordt beïnvloed door verschillende aspecten van je identiteit en achtergrond. Een intersectioneel perspectief helpt om te erkennen dat factoren zoals leeftijd, gender, opleidingsachtergrond, sociale klasse, regionale afkomst, religieuze achtergrond, werkervaring en positie binnen de schoolorganisatie met elkaar samenhangen en invloed hebben op hoe je situaties interpreteert.

Zo kan een stagebegeleider die zelf is opgeleid binnen een onderwijscontext waarin initiatief nemen sterk wordt gewaardeerd, een afwachtende houding van een stagiair interpreteren als onzekerheid of gebrek aan zelfstandigheid, terwijl de stagiair juist respect probeert te tonen voor de expertise van de begeleider. Een begeleider die gewend is aan directe feedbackculturen, kan indirecte of voorzichtige communicatie ervaren als onduidelijk, terwijl die communicatiestijl voor de ander juist respectvol of professioneel aanvoelt. Ook verwachtingen over zaken als punctualiteit, de verhouding tussen werk en privé, samenwerking met collega's of de manier waarop gezag wordt getoond, worden mede gevormd door de eigen sociale en culturele ervaringen.

Reflectie op de eigen aannames en verwachtingen is daarom een belangrijk onderdeel van intercultureel begeleiden. Niet om die verwachtingen los te laten, maar om ze expliciet te maken en bespreekbaar te houden. Een open houding begint niet alleen met nieuwsgierigheid naar de ander, maar ook met bewustzijn van het eigen perspectief.

Een onderzoekende houding

Misschien wel het belangrijkste uitgangspunt in interculturele begeleiding is een onderzoekende en reflectieve houding. In plaats van te proberen culturele verschillen te voorspellen, kun je proberen ze samen te verkennen.

Vragen die daarbij kunnen helpen zijn bijvoorbeeld:
· Welke verwachtingen hebben wij allebei van deze begeleiding?
· Welke professionele gewoonten of ervaringen neem jij mee?
· Waarover zouden misverstanden kunnen ontstaan?
· Wat heb jij nodig om je goed te kunnen ontwikkelen in deze stage?

Door verschillen niet te problematiseren, maar bespreekbaar te maken, creëer je ruimte voor wederzijds begrip, professionele groei en een gelijkwaardige begeleidingsrelatie.

Deze tekst is een eerste kennismaking met de inhoud die we in de werkplekbegeleiderscursus bespreken. Bij de totstandkoming van deze tekst is ook AI gebruikt, prompts op te vragen bij Lisanne Rintjema. Voor verdere kennismaking met de genoemde theorieën kun je verder kijken naar:

Dimensies van Hofstede: Hofstede Cultural Framework | International Business| From A Business Professor#Hofstede
Hofstede's indicatie per land: Country Comparison Bar Charts - Geert Hofstede
Lage en hoge context communicatie: High and Low Context Cultures
Intersectionalisme: Diversiteitsvlechtwerk: intersectionaliteit toepassen in beleid en praktijk | Movisie
Zichtbare en onzichtbare cultuurverschillen: Cultural Iceberg

Bijlage G: Uitgebreide observatie- en feedbackthema's (rubric)

Begeleiding van een internationale student-leraar

Hieronder vind je in een overzichtelijke en praktijkgerichte tabel de belangrijkste inzichten uit *Becoming teachers again. Migrant teachers'experiences of integration and belonging in Dutch Education* (Groen, A. (2025) direct gekoppeld aan concreet handelen van de werkplekbegeleider.

Thema	Belangrijk inzicht	Wat betekent dit voor de werkplekbegeleider?	Voorbeelden van concreet handelen	Mogelijke reflectievragen
1. Professionele achtergrond	Een internationale student kan nieuw zijn in het Nederlandse onderwijs, maar al veel onderwijs- en werkervaring hebben. De student begint daarom niet vanzelfsprekend als beginnende professional.	Erken aanwezige vakkennis, pedagogische ervaring en eerder verworven verantwoordelijkheden. Benader de student niet alleen vanuit wat nog ontwikkeld moet worden.	Bespreek eerdere functies, leservaring, doelgroepen, vakken, opleidingen en verantwoordelijkheden. Leg vast welke expertise tijdens de stage kan worden ingezet.	Welke ervaring breng je mee? Waarin voelde je je eerder een deskundige leraar? Welke kwaliteiten wil je hier opnieuw inzetten?
2. Professionele identiteit	(Opnieuw) leraar worden in een ander land betekent dat de student de eigen professionele identiteit opnieuw moet vormgeven. Dat kan leerzaam zijn, maar ook gevoelens van verlies, onzekerheid of statusdaling oproepen.	Ondersteun niet alleen het handelen in de klas, maar ook het hervinden van vertrouwen en professionele identiteit.	Plan regelmatig gesprekken over eerdere ervaringen, huidige ontwikkeling en toekomstige ambities. Benoem expliciet de groei die je ziet.	Wanneer voelde je je deze week echt leraar? Wat wil je uit je eerdere leraarschap behouden? Wat betekent goed leraarschap voor jou?

3. Schoolcultuur en ongeschreven regels	Veel verwachtingen binnen Nederlandse scholen zijn impliciet. Denk aan directe communicatie, weinig hiërarchie, informeel contact, initiatief nemen en een eigen mening uitspreken.	Maak schoolcodes expliciet en leg niet alleen uit wat gebruikelijk is, maar ook waarom.	Bespreek omgangsvormen, vergadercultuur, aanspreekvormen, besluitvorming, contact met leidinggevenden en informele gewoonten.	Welke gewoonten op onze school zijn nieuw voor jou? Welke situaties vind je moeilijk te interpreteren? Waarover wil je meer uitleg?
4. Taal als professioneel instrument	Taal beïnvloedt communicatie, zelfvertrouwen, gezag en deelname aan het team. Een accent of lager spreektempo zegt niet automatisch iets over professionele bekwaamheid.	Richt taalontwikkeling op concrete beroepssituaties. Corrigeer functioneel en voorkom dat iedere taalafwijking centraal komt te staan.	Oefen taal voor instructie, feedback, klassenmanagement, oudergesprekken en teamoverleg. Reik bruikbare voorbeeldzinnen aan.	In welke beroepssituaties mis je woorden of formuleringen? Welke zinnen zou je vaker willen gebruiken? Welke vorm van taalfeedback helpt jou?
5. Taalfeedback	Niet iedere taalfout heeft dezelfde betekenis. Soms is correctie noodzakelijk, soms gaat het om professionele verfijning en soms alleen om persoonlijke voorkeur.	Maak bij taalfeedback onderscheid tussen begrijpelijkheid, effectiviteit en stijl.	Corrigeer vooral wanneer de boodschap onduidelijk is of het professionele handelen wordt belemmerd. Geef één of twee concrete alternatieven in plaats van algemene kritiek.	Was je boodschap voor de leerlingen duidelijk? Welke formulering werkte goed? Hoe zou je deze instructie korter kunnen geven?
6. Actieve deelname aan lessen	Langdurig achter in het lokaal observeren beperkt	Geef de student vanaf het begin een zichtbare en	Laat de student eerst gericht observeren, daarna	Welke rol wil je in de volgende les vervullen?

	het leren en bevestigt de positie van de student als buitenstaander of assistent.	betekenisvolle rol. Bouw verantwoordelijkheden stapsgewijs op.	een kleine groep begeleiden, een lesonderdeel verzorgen, samen lesgeven en vervolgens zelfstandig lesgeven.	Welke verantwoordelijkheid past bij jouw volgende leerstap? Waarbij heb je ondersteuning nodig?
7. Gericht observeren	Observeren is waardevol als het gekoppeld is aan een concrete leervraag. Zonder observatiedoel kan de student passief blijven.	Geef iedere observatie een duidelijk inhoudelijk, pedagogisch of talig doel.	Laat de student observeren hoe de les wordt geopend, hoe grenzen worden gesteld of hoe de leraar controleert of leerlingen de uitleg begrijpen.	Wat viel je op? Wat zou je zelf ook willen proberen? Welke verschillen zie je met je eerdere onderwijscontext?
8. Samen lesgeven	Samen lesgeven kan een veilige tussenstap zijn, mits de taakverdeling helder is en de begeleider niet automatisch alles overneemt.	Spreek vooraf af wie welk onderdeel uitvoert en wanneer de begeleider eventueel ingrijpt.	Verdeel de les in onderdelen. Laat de student bijvoorbeeld de opening, uitleg of nabespreking verzorgen. Bespreek vooraf hoe wordt omgegaan met stiltes of taalfouten.	Wanneer wil je dat ik ondersteun? Wanneer wil je juist zelf de situatie oplossen? Welke onderdelen kun je zelfstandig uitvoeren?
9. Rollen en verwachtingen	Onduidelijkheid over de rol van de student kan leiden tot passiviteit, ongelijke behandeling en beperkte toegang tot leerkansen.	Maak taken, rechten, verantwoordelijkheden en begeleidingsafspraken vanaf het begin expliciet.	Leg vast welke systemen de student gebruikt, aan welke overleggen hij of zij deelneemt, welke taken worden uitgevoerd en wie aanspreekpunt is.	Is jouw rol voldoende duidelijk? Weet je wat je zelfstandig mag doen? Heb je toegang tot alles wat je nodig hebt?

10. Toegang tot systemen en informatie	Wanneer studenten geen toegang krijgen tot digitale systemen, materialen of overlegmomenten, wordt hun positie minder centraal en professioneel.	Controleer of de student dezelfde functionele toegang krijgt als andere studenten in een vergelijkbare positie.	Regel tijdig accounts, roosters, leermiddelen, leerlinginformatie en toegang tot relevante vergaderingen, binnen de geldende privacyregels.	Welke informatie of toegang ontbreekt nog? Wat heb je nodig om actief mee te kunnen werken?
11. Collegiale verbondenheid	Erbij horen ontstaat door dagelijkse interacties, samenwerking en informele contacten. Kleine gebaren kunnen een grote invloed hebben.	Wacht niet totdat de student zelf aansluiting zoekt. Organiseer actieve introductie en deelname aan het team.	Stel de student persoonlijk voor, nodig hem of haar uit voor lunch en teamactiviteiten, plan gezamenlijke lesvoorbereiding en wijs vaste contactpersonen aan.	Wanneer voelde je je onderdeel van het team? Wanneer voelde je je buitengesloten of onzichtbaar? Wie helpt jou om aansluiting te vinden?
12. Informele contacten	De personeelskamer kan tegelijk een plaats van ontmoeting en uitsluiting zijn. Snel taalgebruik, humor, vaste zitplaatsen en bestaande groepjes kunnen deelname bemoeilijken.	Besteed bewust aandacht aan informele deelname en leg sociale gewoonten uit.	Ga samen koffiedrinken, betrek de student actief bij gesprekken en vertraag het gesprek wanneer dat nodig is.	Welke informele momenten vind je prettig? Wanneer is het moeilijk om aan een gesprek deel te nemen? Wat kunnen collega's anders doen?
13. Gedeelde waarden	Verbondenheid groeit wanneer leraren zich herkennen in de waarden en doelen van de school. Die waarden zijn niet	Bespreek de schoolvisie dialogisch. Onderzoek wat de student herkent, anders ziet of kan toevoegen.	Vergelijk opvattingen over goed onderwijs, kansengelijkheid, gezag, leerlingbegeleiding en diversiteit.	Welke waarden deel je met de school? Waar zie je verschillen? Wat kan jouw perspectief

	altijd universeel of vanzelfsprekend.			aan onze schoolvisie toevoegen?
14. Erkenning en vertrouwen	Erkenning ontstaat door formele kansen én door dagelijkse signalen dat de expertise van de student ertoe doet. Een kleine blijk van vertrouwen kan een belangrijk keerpunt zijn.	Laat expliciet merken dat de student een waardevolle bijdrage levert.	Vraag om advies, geef verantwoordelijkheid, benoem expertise, laat zelfstandig lesgeven en bespreek zichtbaar de professionele ontwikkeling.	Waarin voel jij je door ons erkend? Welke expertise kunnen we beter benutten? Welke verantwoordelijkheid zou je graag willen krijgen?
15. Meertaligheid en internationale ervaring	Meertaligheid en internationale ervaring kunnen het onderwijs verrijken, maar de student wil niet uitsluitend vanwege de achtergrond worden gewaardeerd.	Waardeer de student als volledige professional. Zet de achtergrond in als kracht wanneer de student dat zelf passend vindt.	Vraag of de student internationale voorbeelden wil gebruiken, maar maak hem of haar niet automatisch verantwoordelijk voor vertaling of culturele thema's.	Welke ervaringen wil je inzetten in je onderwijs? Wanneer wil je dat jouw achtergrond zichtbaar is? Wanneer juist niet?
16. Klassenmanagement	Nederlandse leerlingen kunnen directer en informeler reageren dan de student gewend is. Gezag moet vaak worden opgebouwd door relatie, duidelijkheid en consequent handelen.	Begeleid klassenmanagement zowel pedagogisch als cultureel en talig. Maak feedback concreet en observeerbaar.	Oefen korte instructies, aanspreekzinnen, wachtgedrag, stemgebruik, positionering in de ruimte en het consequent toepassen van afspraken.	Wat betekent respectvol gedrag voor jou? Wat verwachten leerlingen hier van een leraar? Welke aanpak past bij jouw stijl?

17. Eigen pedagogische stijl	Aanpassing betekent niet dat de student een kopie van de werkplekbegeleider moet worden.	Bied verschillende handelingsmogelijkheden en ondersteun de student bij het ontwikkelen van een eigen stijl.	Laat verschillende docenten observeren. Bespreek meerdere manieren om instructie te geven, grenzen te stellen en relaties op te bouwen.	Welke aanpak voelt authentiek voor jou? Wat wil je overnemen en wat niet? Hoe kun je jouw eigen stijl effectief inzetten?
18. Relaties met leerlingen	Positieve relaties met leerlingen versterken motivatie, gezag en professionele identiteit. Opmerkingen over taal of afkomst kunnen deze identiteit juist ondermijnen.	Bereid leerlingen voor op samenwerking met verschillende leraren en treed op bij ondermijnend gedrag.	Introduceer de student duidelijk als leraar in opleiding. Bespreek met leerlingen respectvolle communicatie en grijp in bij kwetsende opmerkingen.	Wanneer voelde je erkenning van leerlingen? Welke interactie was lastig? Wat heb je nodig om je positie te versterken?
19. Wederkerig leren	Werkelijke inclusie ontstaat pas wanneer niet alleen de student, maar ook de school bereid is te leren en te veranderen.	Maak van begeleiding een professionele dialoog waarin beide partijen kennis en perspectieven inbrengen.	Vraag naar eerdere onderwijspraktijken, vergelijk aanpakken en laat de student voorstellen doen voor lessen of schoolontwikkeling.	Hoe zou jij dit eerder hebben aangepakt? Wat kunnen wij van jouw ervaring leren? Welke schoolroutine zouden we samen kunnen verbeteren?
20. Welbevinden en belasting	Leren en werken in een nieuwe taal en onderwijscontext kost veel energie. Daarnaast kunnen onzekerheid, financiële druk en verlies	Zorg voor voorspelbaarheid, een haalbare opbouw en regelmatige aandacht voor belasting.	Geef voorbereidingstijd, stel prioriteiten, doseer nieuwe taken en vraag regelmatig hoe de student de belasting ervaart.	Wat kost je op dit moment de meeste energie? Welke verwachtingen zijn nog onduidelijk? Welke

	van professionele status een rol spelen.			ondersteuning helpt jou?
21. Persoonlijke ervaringen	Migratie-ervaringen kunnen invloed hebben op de professionele ontwikkeling, maar de student bepaalt zelf wat hij of zij daarover wil delen.	Toon belangstelling zonder persoonlijke ervaringen op te eisen. Respecteer grenzen en privacy.	Stel open vragen en accepteer het wanneer de student een onderwerp niet wil bespreken. Verwijs zo nodig naar passende ondersteuning.	Is er iets waarvan je wilt dat ik er in de begeleiding rekening mee houd? Wat voelt voor jou veilig om te bespreken?
22. Uitsluiting en discriminatie	Opmerkingen over accent, afkomst, kleding of terugkeer kunnen het gevoel van veiligheid en de professionele positie aantasten. Ook genegeerd of structureel overgeslagen worden kan uitsluiting veroorzaken.	Neem signalen serieus, relativeer niet en volg de procedures van de school.	Luister, vraag wat de student nodig heeft, leg afspraken vast, schakel zo nodig de leidinggevende in en spreek collega's of leerlingen aan.	Wat is er gebeurd? Wat deed dit met jouw gevoel van veiligheid? Wat heb je nu nodig? Welke vervolgstap is passend?
23. Zichtbaarheid en representatie	De student kan als rolmodel worden gezien, maar wil in de eerste plaats als leraar en collega worden erkend.	Voorkom dat de student alleen wordt ingezet vanwege de culturele achtergrond. Bespreek hoe de student zelf de eigen zichtbaarheid wil vormgeven.	Laat de student deelnemen aan reguliere professionele taken en bespreek afzonderlijk of een rol in activiteiten rond diversiteit wenselijk is.	Hoe wil je dat collega's en leerlingen jou zien? Welke rol wil je dat jouw achtergrond in je werk speelt?
24. Professioneel netwerk	Duurzame verbondenheid vraagt om contacten binnen én buiten de	Help de student relevante professionele contacten op te bouwen.	Introduceer vakcollega's, nodig de student uit voor studiedagen en verwijs naar	Welke professionele contacten heb je al? Met wie zou je graag

	stageschool. Zonder netwerk kan na afloop opnieuw isolatie ontstaan.		vakverenigingen, alumni en regionale netwerken.	kennismaken? Hoe kunnen we je netwerk uitbreiden?
25. Voortgang en perspectief	Deelname aan een stage of opleiding leidt niet automatisch tot een duurzame positie. Duidelijkheid over vervolgstappen is daarom belangrijk.	Bespreek tijdig het toekomstperspectief en voorkom dat de student pas aan het einde hoort welke mogelijkheden er zijn.	Plan voortgangs- en loopbaangesprekken, bespreek kwalificatie-eisen en leg contact met opleiders, HR of mogelijke werkgevers.	Welke vervolgstap past bij jouw ambitie? Welke voorwaarden moet je daarvoor nog vervullen? Wie kan daarbij helpen?

Beknopte checklist voor de werkplekbegeleider

Moment	Aandachtspunten
Voor de start	Verdiep je in de achtergrond van de student, informeer het team, regel toegang tot systemen en wijs vaste aanspreekpersonen aan.
Tijdens het startgesprek	Bespreek eerdere ervaring, leerdoelen, taalbehoeften, verantwoordelijkheden, begeleidingsafspraken en wederzijdse verwachtingen.
Tijdens de eerste weken	Maak schoolcodes expliciet, organiseer sociale introductie en geef de student kleine maar betekenisvolle taken.
Tijdens lesobservaties	Werk met gerichte observatievragen en besteed aandacht aan taal, klassenmanagement, leerlingcontact en pedagogische keuzes.
Tijdens feedbackgesprekken	Laat de student eerst zelf reflecteren, benoem concrete kwaliteiten en beperk het leerpunt tot een haalbare volgende stap.
Tijdens teamactiviteiten	Nodig de student actief uit en controleer of taaltempo, onderwerpen en omgangsvormen deelname mogelijk maken.
Bij signalen van uitsluiting	Luister, erken de ervaring, onderzoek wat nodig is en handel volgens de procedures van de school.

Bij de tussenevaluatie	Bespreek ontwikkeling, professionele erkenning, verbondenheid, belasting en het perspectief voor de volgende periode.
Aan het einde	Evalueer de professionele groei, leg competenties vast, bespreek vervolgstappen en help het professionele netwerk te behouden.

Zeven kernprincipes

Kernprincipe	Betekenis voor de begeleiding
1. Zie de student als professional met een geschiedenis	Begin bij aanwezige ervaring, kwaliteiten en ambities.
2. Maak het impliciete expliciet	Leg schoolcultuur, verwachtingen en ongeschreven regels uit.
3. Verbind taal aan beroepshandelen	Oefen taal in concrete les-, team- en oudercontacten.
4. Organiseer betekenisvolle participatie	Laat de student niet alleen observeren, maar daadwerkelijk handelen.
5. Investeer in verbondenheid	Zorg dat de student wordt gezien, gehoord, betrokken en vertrouwd.
6. Begeleid wederkerig	Onderzoek niet alleen wat de student moet leren, maar ook wat de school kan leren.
7. Bewaak veiligheid en gelijke kansen	Reageer actief op uitsluiting, ongelijke behandeling en discriminatie.

Bronnen

Groen, A.F. (2025). *Becoming teachers again. Migrant experiences of integration and belonging in Dutch education*. Master thesis. Radboud University. Internship Wereldburgers.